Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

ILLUSTRERAD TIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET

IDUN

LÖRDAGEN DEN 4 APRIL 1903. N:R 14 (849).

WILHELM PETERSON-BERGER. FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

OCKSÅ EN INTERVJU.

DET KÄNDES skönt att efter en sträng arbetsförmiddag sjunka ned i hvilstolen, luta nacken mot kudden, sluta ögonen och låta tankarna löpa hvart de ville. Men glädjen blef inte lång. Just som jag höll på att domna bort, frigjord från alla tankar, knarrade dörrlåset och en person trädde in i rummet. Trots eftermiddagsskymningen kände jag genast igen honom: det var min vän P. B., Dagens Nyheters musikkritiker.

Ehuru han utgör mitt allra intimaste umgänge, möter jag honom ofta med egendomligt blandade känslor. En sällsam naturens lek har nämligen gifvit oss en fullkomlig tvillinglikhet i fråga om anletsdrag och gestalt och en ännu egendomligare slump har fogat, att vi bära precis samma för- och tillnamn. Följden häraf är lätt att inse: jag utsättes för oupphörliga förväxlingar, och den stora allmänheten, som ej kan fatta en dylik besynnerlig tillfällighet, tror helt enkelt, att vi äro en och samma person. Jag får därför ofta umgälla det bråk han emellanåt ställer till med sina kritiker; han är nämligen en liflig och kamplysten entusiast, medan jag är en fredlig musiker, som endast lefver för min konst — *sådan jag uppfattar henne* — och mera stillsamt hoppas på framtiden. Och icke blott hos den stora allmänheten — nej, äfven i de invigdaste musikaliska och litterära kretsar har jag kunnat iakttaga denna förväxling. Ena ögonblicket frågar man mig intresseradt om min opera eller ber mig spela en ny komposition, i det nästa presenterar man mig humoristiskt för nyanländande gäster som — »argsint recensent».

Det låg därför icke någon synnerlig hänförelse i de tonfall, hvarmed jag besvarade hans hälsning och frågade, hur det stod till. Äfven hans stämma ljöd något modstulen, när han förklarade, att han kom för att intervjua mig. Tidningen Idun hade fått hans förhastade löfte att skrifva något till mitt porträtt, och detta löfte måste nu infrias.

»Har man inte kunnat få fatt på någon annan än dig?» frågade jag förbindligt.

»Nej, i hela Stockholm finns ännu ingen, som vill riskera en panegyrik öfver dig. Inte jag heller för resten,» tillade han med en suck.

»Panegyrik! Dom öfver död man må vara en panegyrik, om skäl finnas — gentemot de lefvande bör man inta en mer afvaktande hållning.»

»Ja, det är just hvad man gör ifråga om dig. Ingen vet ännu riktigt, hvad han skall tro, och därför vill man slippa yttra sig.»

»Ja, men det är ju bara därför att man förväxlar oss båda och inte vet, hvem som är jag och hvem som är du.»

»Nå, det måtte väl vara ett giltigt skäl. Det är inte roligt att skrifva tidningsuppsatser om personer, hvilkas identitet man ej lyckats få fullt konstaterad.»

»Och så har man bedt dig. — Ja, du är då egentligen också närmast till det. Och det är ju en tröst, att åtminstone Idun kan skilja på oss, eftersom dess redaktion vändt sig till dig.»

»Var inte för säker! Idun tror möjligen, att den vändt sig till *dig* för att få en text till *mitt* porträtt.»

»Hvarför har du inte tagit närmare reda på den saken — genom att fråga?»

»Jag var rädd, att redaktionen kunde bli tveksam, om den upptäckte, att den här möjligen tagit miste på person. Det är ju alltid en heder att bli porträtterad i Idun, och så länge man inte kan skilja på oss, är den hedern min lika mycket som din.»

»Mycket vackert resonneradt! Du bryr dig alltså inte om, hvem denna heder *med rätta* tillkommer?»

»Jo visst! Men den frågan är mycket mer invecklad än du tycks anse.»

Han ryckte sin stol närmare min och började tala med ifrig röst.

»Du måste medge, att vi alltid under hela den tid vi kännt hvarandra stått i den lifligaste växelverkan. Hur många goda råd och fina vinkar har jag icke gifvit dig angående dina kompositioner! Och i gengäld har jag fått höra din mening om månget tonverk, som jag haft till uppgift att offentligen bedöma, och därigenom kunnat bättre precisera min egen. Ty jag medger att du har rätt i ditt påstående, att kritikerns omdöme om ett konstverk kompletteras af konstnärernas.»

Jag afbröt honom något otåligt.

»Du citerar mig oriktigt: så har jag aldrig uttryckt saken. Jag har sagt, att hvarje kritiker måste vara en smula konstnär, om han vill yttra sig om konstverkens tillblifvelse och inre väsen med någon sakkännedom. Den som icke är konstnär förnimmer intet af det konstens *ande* tillhör, därför äro också så många kritikers ord ingenting annat än ungdomligt kåsörjoller, hvilket ju ibland kan förefalla älskvärdt och oskadligt nog, men som dock har en ful baksida — humbug och charlataneri. Konstnären har egna ideal, den rene kritikern söker förstå andras, men icke att »söka förstå», utan att verkligen *ha* ideal och följa dem är det som tillför världen nytt andligt lif, nytt brännstoff, nya pulsslag. Och om du verkat något, hvaraf du kan berömma dig, så har du gjort det genom ditt ideal — och det har du fått af mig!»

Han smålog.

»Bevars, så hett du tar i! Det låter nästan som ett självförsvar.»

»Nej, men den förväxling, hvarför vi ständigt äro utsatta, har tvungit mig att tänka mig djupare in i problemet om konstnärens och kritikerns förhållande till hvarandra. Jag uppfattar icke detta förhållande som en konsonans, utan som en dissonans och till på köpet en oupplöslig sådan. Ty den enda upplösning som kan tänkas, nämligen att kritikern tystnar eller upphör, det är ingen upp-

lösning i musikalisk mening. Snarare då i tragisk.»

Min vän smålog åter ironiskt.

»Alltså kan det hända att jag är en tragisk person, en som sonar sin ofullkomlighet med sin undergång.»

»Ja bevars — om du bara skyndar dig att gå under! Men ondt krut förgås inte så lätt.»

»Din replikföring är förtjusande! Du skall också snart ha den glädjen att se mig gå — om inte under — så åtminstone utför trapporna. Men dessförinnan ville jag gärna ha inhämtat några biografiska data för min Idunsartikel.»

»Jaså! Jaha — här har du ramsan: jag är född 1867 på Ångermanälfvens strand och tillbragte min barndom och första ungdom i Västerbotten. Mina första och bästa barndomsminnen i fråga om konst äro min mors föredrag af Beethovens sonater och min fars entusiastiskt sjungande deklamation af Homeros. Ståtliga namn, inte sant! (Det ska' tusan vara anspråkslös, när man inte behöfver dikta.) Efter aflagd mogenhetsexamen, begaf jag mig hösten 1885 hit till Stockholm för att studera musik, vann inträde vid konservatoriet, där jag ej ansågs för något synnerligt ljus, aflade organistexamen, reste 1889 till Dresden för att studera instrumentation, blef senare anställd som lärare vid Dresdens Musikschule, en plats, som jag lämnade till följd af det ansträngande och förslöande arbetet, begaf mig hösten 1895 tillbaka till Stockholm igen och blef Dagens Nyheters musikrecensent.»

Min väns ansikte uttryckte en gränslös häpnad.

»Hvad? Blef *du*...»

»Jaså, förlåt! — När jag har dig så där framför mig, är det som om jag bara såge mig i spegeln; jag glömmer, att du är en verklig person.»

»Ja, kan inte ens du själf skilja på oss två, hur kan du då begära att andra skola göra det?»

»Har du någonsin hört mig begära det? Sådant kan man inte be om. Det sker ändå. — Eller det sker icke, och det är just det tragiska.»

»Jaså, är nu också du tragisk! Nej, vet du, det här börjar bli för högtidligt och inveckladt. Jag tror jag kilar.»

»Vänta litet! Jag har här en hel mängd anonyma bref, som visst äro ämnade åt dig, fast brefbäraren burit dem hit. Jag har naturligtvis öppnat och läst dem. De äro riktigt roliga ibland. Se här ett, som bara innehåller ordet 'fähund!' och är undertecknadt 'många operavänner'. Och se här ett tack, för att du 'angripit' den där sångerskans teknik, och här en lång artikel om musikdramats dunkel etc. Tänk att det finns så många människor, som inte våga sätta ut sina namn!»

Min vän tog bunten med en sötsur min. I detsamma lade han märke till en annan brefpacke, som jag skilt från den förra och stoppade ned i skrifbordslådan. Han frågade:

»Hvad har du där då?»

»Jo, det är en hel hop vänliga, uppmuntrande och af tacksägelser fyllda bref etc. Men de äro inte anonyma — och dem behåller jag.»

»De se ganska tjocka ut, de också,» anmärkte min vän spetsigt.

»Afundsjuka!»

»Ja, där ha vi det. Det är just afund som söndrar oss.»

»Jag afundas dig inte de obehag du ådrar dig genom din hetsighet, men — ett faktum är att jag får lida för dem.»

»För din skull kan jag inte ändra min öfvertygelse.»

»Nej, därför är också vår konflikt olöslig!»

Han flammade upp.

»Men det behöfver den inte vara! Tänk på hur många exempel det finns på dylika konstnärligt-kritiska tvillingpar! Och stora sedan! Wagner, Liszt, Berlioz, Schumann m. fl. och här i Sverige Norman, det måtte väl vara namn som duga! Och har man någonsin hört, att t. ex. kompositören Schumann fick lida för hvad tidningsrecensenten med samma namn gjorde.»

»Ja, *Schumann!* — Men tänk på Wagner.»

Jag såg att på hans tunga låg ett satiriskt svar, som han dock sväljde. I stället tittade han på sin klocka och utbrast:

»Nej, nu måste jag ge mig af. Nu har jag stoff nog till min artikel.»

»Ja, men kom nu inte bara med årtal och sådana där ofärgade allmänna fakta! Kan du inte också säga något vackert om mina sträfvanden, om mitt svärmeri för det stora och det enkla i konsten, den storhet, som är ett uttryck af inre rikedom, och den enkelhet, som endast nås genom behärskning och kraft. Det är icke för den bohêmartade nonchalansens formlöshet som jag kämpar, ej heller för den enkelhet, som blott kommer af inre fattigdom och torftighet!»

»Hvad menar du? Kämpar *du?*»

»Jaså, förlåt! Nej, det är du, som kämpar — men för mina ideal. Det kan du ju åtminstone antyda!»

»Jo, jag skall försöka få in det någonstädes på slutet. Men ajös med dig nu!»

*

Jag öppnade åter ögonen, han var borta. Hade han verkligen besökt mig, eller hade jag blott — »låtit tankarna löpa»? Jag vet inte. Full visshet får jag först, när jag i Idun finner hans artikel, signerad med hans — och min — namnteckning:

WILHELM PETERSON-BERGER.

TILL LÄSEKRETSEN.

SÅSOM SYNES framträder Idun från och med detta nummer i något förändradt yttre. Genom denna ändring har framför allt den fördelen vunnits, att titelsidans illustrationer bättre skyddas än tillförene, då de, placerade på yttersida, ju lätt varit utsatta för nedsolkning och annan skada.

På samma gång kunna vi meddela, att k. generalpoststyrelsen på vår anhållan förständigat vederbörande posttjänstemän att icke onödigtvis vika genom postverket abonnerade tidningar, försedda med finare illustrationer, äfvensom söka förekomma, att sådana tidningar under postbehandlingen nedsmutsas eller på annat sätt skadas. Skulle skäl till klagomål i berörda hänseende framdeles förekomma, vore vi tacksamma få mottaga meddelande därom, åtföljdt af det nummer, klagomålet gäller.

REDAKTIONEN.

PROGRESSIV BESKATTNING. FÖR IDUN AF RING.

DÅ JAG nu har äran tala genom Iduns spalter, så förutsätter det naturligtvis att mina läsare tillhöra den s. k. bildade klassen och således äfven känna hvad progressiv beskattning vill säga. Helt visst finnes det dock många mantalsskrifna lif inom Sveriges landamären, som nog ännu stå undrande inför en sådan öfverskrift. Att här är fråga om något penningekraf, det förstår man i alla fall. Skulle jag våga en definition så skulle den lyda så: »allt fortskridande skatteökning i proportion till kapitalets ökning, som staten vill kräfva af alla dem, hvilka ha några tillgångar».

Det är väl knappt något i våra dagar, man skriar så högt öfver, som de stora betungande skatterna, de där krono- och kommunal-, som äro så obehagligt kroniska och besitta en så särskild förmåga att alltid komma olägligt. Se, man tycker, att man rakt inte får något för sina stora, hopknogade pengar. När man kastar ut tia efter tia för pärlande champagne och äkta havanna eller äkta pärlor och spetsgepyr, då har man åtminstone fått någon verklig valuta, men för dessa skattepengar får man, som sagdt, ju rakt ingenting. Är det då ingenting att få bo i ett land, där man, för att nu tala som Ellen Key, »i lifsberusning och hvitglödande lidelse kan få skåda ut öfver turkosblå, emaljblå, ultramarinblå sjöar, silfvergröna, svalgröna, grönvioletta träd, öfver guldgula, topasgula, solgula blomster med hänryckt lifsandakt i den opalskimrande aftonklarheten», eller för att använda egna färglösa ord, att få bo i ett land, där man på fädrens språk får tillbedja sin Gud i härliga götisk-romanska tempel, får lära sina barn detta samma språk i goda skolor, för att inte säga vackra, med oljemålningar på väggarna, får tänka fritt, skrifva fritt, tala fritt? Är det ingenting att få promenera på upplysta gator under polisens höga beskärm, att få vrida vatten ur kranar, både varmt och kallt, att få vård på lasarett och sjukhus, när kroppens alla lemmar behaga göra storstrejk? Är allt detta icke värdt till och med en extra bevillning, som törhända kan tillförsäkra större möjlighet att försvara och bevara det alltsamman åt kommande generationer?

Hvad nu den progressiva beskattningen anbelangar, så ligger afgörandet därom hos våra högt betrodda riksdagsmän, för hvilkas kloka rådslut hvarje medborgare, hög eller låg, måste böja sig. »Gifven kejsaren det kejsaren tillhörer och Gudi det Gudi tillhörer,» lydde budet redan för två tusen år sedan. »Den mycket varder gifvet, af honom skall ock mycket utkräfdt varda.»

Det är något så underbart med det där guldet, hvad det tjusar, hvad det lockar med rent dämonisk makt, ja, icke en gång den progressiva beskattningen skall kunna stäcka jordbundna varelsers giriga åtrå att få ärfva eller förvärfva mer och mer däraf. Men det har nu en gång liksom alla Guds gåfvor blifvit så förunderligt ojämnt fördeladt bland människor. Kanske har din reflekterande ande någon gång framkastat ett spörjande hvarför? Står du högt uppe på lifvets höjder, där sol och ljus förgylla stigen, då, misstänker jag, har den frågan icke så ofta besvärat dig eller har den åtminstone icke inrymt något af den intensitet, som ovillkorligen kräfver svar, men kryper du där nere bland dalens fukt och mörker, då har kanhända detta spörsmål blifvit ett bittert rop, som velat tilltvinga

Ett godt råd. Använd alltid för munnens och tändernas vård F. Pauli's AZYMOL. Mot smitta, för sårbehandling, ekzem, finnar, reformar, hudrodnader är Azymol det verksammaste. Framstående läkares intyg medfölja hvarje flaska Azymol.

Till hudens förskönande och vård är utan gensägelse F. Pauli's prisbelönta BALSAM-TVÅL den bästa och angenämaste.

Den innehåller de för huden mest välgörande balsamer. F. Pauli's Balsamtvål säljes i parfym- och speceriaffärer m. m.

Som nytt blir såväl siden- som andra tyger, om man tvättar dem med F. Pauli's fläcktvål, kallad »Puritas».

MELLINS FOOD *af Läkarekåren erkändt bästa näringsmedel för barn och sjuka.*

Finnes på Apoteken samt hos Specerihandlarne.

PROF gratis och franco från Axel Lennstrand, GEFLE.

sig svar. — Många skulle säga, att denna olika fördelning är en allgod Guds till en kortsynt mänsklighet, som icke förstår hans vishet, andra att den är karmas, den omutliga rättvisans, som räknar med faktorer från föregående lif och några, som jag hoppas blott några, att den endast är slumpens, det blinda ödets. Det ligger emellertid i själfva frågan något af kraf. Om en stackars blåblek fattig trashank kommer hungrig, naken och lidande och frågar: hvarför har du fått så mycket mera och jag så mycket mindre af lifvets håfvor, så tror jag, äfven med kännedom om din utomordentliga själfviskhet, att du icke har hjärta (eller kanske jag skulle säga mage eller panna, jag vet icke riktigt, hvar förmätenheten har sitt säte) att svara: »därför att jag skall få njuta mera.» Du blir svaret skyldig eller är modig nog att göra den bekännelsen: »därför att jag skall kunna verka mera.» Frågan har då lyckats framtvinga ett erkännande af skyldigheter, progressiva i förhållande till kraften. Jag tror inte, att någon åtminstone i teorin vill förneka rättvisan af ett sådant erkännande, ty det ligger däri något af försonande utjämnande. Skulle några utvalda lyckans barn blifvit öfverösta med guld och gods blott för att kunna tillfredsställa själfviska böjelser och begär, äfven om dessa skulle omfatta sådana förnäma nycker som att hvar dag vilja ha en liten juvelprydd sidensko för att trampa på det bröd, om hvilket samhällets olycksbarn förgäfves måste tigga, vore orättvisan himmelsskriande. Nej, den där mycket varder gifvet, af honom skall sannerligen ock mycket utkräfdt varda. Den mycket tager emot, skall ock mycket lämna bort. Samhällets stora kraf på de rike i världen äro således i viss mån berättigade. Men nu tror jag verkligen inte, att de just behöfva predikas ut för våra dagars fattiga, ty är det något de förstå, så är det just den teorin. Den har ju föröfrigt något af socialismens bedårande skimmer öfver sig och dess läror annammas alltid med begärlighet af andäktigt lyssnande skaror. Den fattige tycker sig ha rättmätig fordran på den rikas hjälp och aktar just därför hans »spottstyfver» ofta ganska ringa.

Men allting är relativt här i världen, så ock rikedomen. Om jag tillhör, låt mig säga, medelklassen (det jag nu inom parentes sagdt anser vara det lyckligaste), så finnes det säkert tusenden af medvandrarne på denna planet, som i nedlåtande medlidande se ned på mig, ömkande min torftiga boning, min brist, min fattigdom, men lika säkert andra tusenden, som med bitter afundsamhet betrakta min fina våning, mitt öfverflöd, min rikedom. — Det vore därför icke alldeles ur vägen, om den högljudde pockaren på de rike såge till, om bland de många fattiga det tilläfventyrs icke skulle finnas någon, som har mindre än han. Att lära sig sina rättigheter här i lifvet, det går lätt och lustigt, men skyldigheterna, de tillhöra ett obehagligt kapitel. — För den naturliga människan är gifvandet visst icke så lätt, som det kunde tyckas. Man måste träna sig (nu för tiden går allting genom träning), om man skall blifva skicklig däruti. Själfviskheten, allhärskare öfver människors onda gärningar, är, Gudi klagadt, så stark inom en, att man vanligen icke förmår undertrycka ens den minsta egna lilla önskning till andras fromma, och jag tror precis inte heller, att man i allmänhet gör sig besvär med att försöka. Man vill nog så gärna alltid först tillfredsställa egna uppdrifna anspråk på lifvet, innan man kan ägna någon tanke åt andras nödtorft. När man fått dessa väl tillgodosedda, kan det nog hända, om vi annars hafva en smula hjärta, att man ser till, hvad man kan afstå åt sämre lottade likar. Finner man då i sina förrådsrum, hvilkas ytvidd vanligen inte stå i rimlig proportion till det inrymda, af mat eller dryck något, som man inte längre orkar taga vara på, då händer det understundom, att man därmed kan hjälpa någon fattig stackare. Nog tycker man då helt visst, att man gjort en god gärning, ja, man kan nästan inte låta bli att nämna därom för sina vänner bara så där à propos vid något lämpligt tillfälle, det är ju i alla fall så mänskligt (eller kanske jag skulle säga så kvinnligt). Visst har man gjort en god gärning, men man borde göra större, borde försaka något för sin egen omhuldade person, minska något på egna, ofta högt uppdrifna behof. För att kunna sträfva fram på denna själfförsakelsens tröggångna väg, offringens smala, obekväma stig, måste man, som sagdt, träna sig. Om man bara en enda gång kunde neka sig själf något, som man gärna vill ha och i stället förvandla detta något till en kaka bröd, ett klädesplagg eller kanske blott en liten enkel blomma åt någon, som går hungrande, frysande eller utan glädje, så skulle man helt säkert få erfara, att en ny underbart värmande känsla genast tinade upp den is, som, under år af själfviskhet och liknöjdhet, bildats kring hjärtat och gjort det kallt och oberördt för lidande likars nöd. Efter denna underbara känsla skulle man kanske snart åter längta och efter upprepade öfningar blefve man så rätt skicklig i det soliga gifvandet, i erläggandet af sin progressiva skatt till mänskligheten. —

Men nu är det icke allenast penningerikedom, som hopar moraliska skulder öfver en människa, utan jämväl all annan rikedom, alla andra himmelska gåfvor, men därpå tänker man kanske inte så ofta. Men Han, som stiftat heliga, oföränderliga lagar för allt i sitt universum, Han, som funnit för godt att utskifta äfven andliga rikedomar så förunderligt olika bland människors barn, Han har äfven i sin rättvisa allvishet belagt denna andliga rikedom med en s. k. progressiv beskattning. En på gods och guld fattig kan sålunda häfta i stor moralisk skuld till en rik, för hvars underlåtande inbetalning helt säkert skall affordras honom räkenskap lika visst som den rike. Alla goda gåfvor äro pund, som icke få gräfvas ned, utan skola omsättas och förräntas till mänsklighetens välsignelse. Med mina stora gudagåfvor skall jag hjälpa icke endast mig själf framåt i andligt och materielt hänseende på lifvets törnbeströdda väg, utan alla mina medvandrare, ty jag är i viss mån solidarisk med hela mänskligheten. Hvad jag fått mer än andra af rikedom, begåfning, kunskap, styrka och inflytande, där häftar jag i skuld till dessa andra. Den rike måste hjälpa den fattige, den starke den svage, den friske den sjuke, den kloke den enfaldige enligt himmelska lagar. Du, som pockar öfver ditt rättmätiga kraf på den rike, är du då så arm och så vanlottad, att du ingenting har att gifva honom? Du kunde alltid gifva kärlek, tacksamhet och uppmuntran, men du gifver understundom förtal och misskännande, och därmed förtar du törhända lusten till fortsatt hjälpsamhet. Du kväfver då med din svarta otack det frö till goda gärningar, som kanske eljes kunnat spira upp till kraftig brodd. Må den, som tager emot, se till, att han inte samkar större skuld än den, som aldrig gaf, ty då kan det hända att på honom tillämpas orden: »åt hvar och en, som har, skall varda gifvet, att han skall hafva öfver nog, men den, som icke har, från honom skall tagas äfven det han har.»

NYHETERNA
för våren i
BARNKLÄDER
nu inkomna hos
M. BENDIX
16 Regeringsgatan
och
5 Sturegatan
WARU-MÄRKE
M. B. S.

Det går så underligt till däruppe högt öfver molnen och vår Herres stora bokslut skall helt visst vid tidernas ände visa ett förvånande facit. Om man icke inbetalt sin andliga progressiva skatt, skall den sannerligen en gång varda uppförd på den stora himmelska restlängden. —

Vår tid har stora kraf på det lilla underliga skapelseverk, som kallas kvinna. Af henne ha skapelsens herrar åtminstone rätt att fordra nästan allting, pengar, skönhet, kärlek, tålamod, examensbetyg, modersskicklighet, räkenskapsföring och mycket utsträckt allmän bildning. Hon bör för öfrigt par préférence vara det godas bärare här i lifvet, och det är därför just hon, som djupast bör förnimma något af ansvarskänsla, som måste följa med hvarje maktställning. Rikedom är makt, skönhet, kunskap, inflytande är makt. Af allt detta tror jag, att inflytandet kommer högst på skalan af den progressiva beskattningen. Ingen vill väl, hur än han må ringakta kvinnokraft, kvinnoarbete, kvinnologik och kvinnorörelser, förneka hennes stora inflytande, som, indirekt åtminstone, kan spåras långt ut öfver hemmets värld, men som direkt just där inom är oerhördt. Hennes inflytande öfver mannen är där tio gånger större än han känner och minst hundra gånger större än han erkänner, och det är i sanning väl värdt att eftertänka, huruvida detta inflytande för honom är en driffjäder till större och ädlare handlingar eller till lägre och ovärdigare. Om det moderliga inflytandet, som kanske är det största och heligaste och just därför enligt den progressiva teorin det ansvarsfullaste, vill jag icke orda i denna lilla uppsats. Men om hon, det är ännu fråga om den stackars skuldbelastade kvinnan, städse betänkte ansvaret af sitt stora inflytande, skulle hon icke låta sin ryktbart snabblöpande tunga vara en så villig bärare af onda rykten och icke så lättfärdigt låta denna samma lilla skarpa tingest utslunga förkastelseord öfver den nästa, som icke behagar henne, ty sådana ord hafva frö af smitta, som sprider sig med större hastighet än själfva influensa-bacillen och åstadkommer verkningar långt utöfver, hvad man tänkt eller velat.

Om man har hufvud nog att förstå rättmätigheten af statens progressiva beskattning på förmögenheten i världen, så skall man utan tvifvel nog också hafva hjärta att erkänna allvisheten af den progressiva beskattning, hvilken Herren förordnat äfven för den andliga förmögenheten, och den olika fördelningen här i tiden af andligt och materielt godt skulle icke blifva så himmelsskriande. »Den mycket varder gifvet, af honom skall ock mycket utkräfdt varda.»

Eva Hellman & C:o, Drottninggatan 68. Et. 1886.
HUSHÅLLSSKOLA, rek. sin omsorgsfulla undervisning i matlagning, finbakning, desserträtter m. m. 3 mån. elevkurs. Prosp. och Upplysn. fritt.
MATSALAR, särsk. för damer, som följd af centralt läge, godt och rikligt bord, låga priser och därtill rabattkuponger. Stadens mest besökta.
CAFÉ & BUFFÉ, öppet till 11 e. m. Frukost-, lunch-, supé- o. kaffeservering. Tårtor, bakelser, kaffebröd från eget bageri serv. o. säljes här.

IDA MATTON. EN DEKORERAD SVENSK KONSTNÄRINNA.

BREF FRÅN IDUNS PARISKORRESPONDENT.

FRANSKA TIDNINGAR, och antagligen äfven åtskilliga svenska, hade nyligen att berätta, att republikens president, vid öppnandet af *l'union des femmes peintres et sculpteurs'* vårutställning i Paris, åt en af utställarinnorna, vår landsmaninna, fröken *Ida Matton*, öfverlämnade »Les Palmes académiques». Denna redan i sig själf lika smickrande som för utländingar ovanliga utmärkelse vinner ytterligare i värde genom sättet för dess delgifvande.

En fransk målande eller skulpterande artist, som på själfva vernissagedagen ur statschefens egna händer emottager det violetta bandet, bör och har rättighet att känna sig lika stolt som den officer eller soldat, som på slagfältet dekoreras med det röda!

Sedan lång tid intager fröken Matton bland härvarande artister-skulptörer en lika känd som erkänd rangplats. Under de sista åren torde knappast någon salong ägt rum, där hon ej varit representerad. Kritiken har alltjämt varit enstämmigt gunstig och juryn har i regel tillerkänt henne åtminstone en »mention». Men det är ej blott här i Paris fröken M. vunnit erkännande. För ett par år sedan hade vi nöjet att å »Royal academy» i London råka ett vackert prof på hennes konst. Att på detta utställningsfält lyckas vinna en plats och ett nummer lär vara vida vanskligare än här på parisersalongen. Och för landsmännen därhemma bör fröken M. ingalunda vara okänd, då hon där ofta utställt sina arbeten. Särskildt påminner jag mig, att hon så väl å konstutställningen i Stockholm 1897 som den i Gefle 1901 låtit sig representeras.

Det var hufvudsakligen för att taga del af fröken M:s konstinlägg, som jag för ett par dagar sedan begaf mig upp i »Damernas salong». Det kanske tillgifves mig, om jag i största korthet redogör för mina intryck härifrån, särskildt med afseende fästadt på därvarande svenska representanter.

Utställningen omfattar ej mindre än 1,200 nummer och upptager 12 stora salar. Mycket blommor, alldeles för mycket, mycken »nature morte» och porträtt i mängd! Däremot endast ett fåtal landskap, och genremålningen nästan orepresenterad. Det var verkligen icke många dukar, som kunde väcka något starkare intresse och af hvilka jag bibehållit något mera varaktigt minne. Att här emellertid funnos verkligt bra saker, det är satt utom allt tvifvel och därför borga de kända namnen af en hel del artister. För att nämna ett par, vill jag påpeka m:me Nanny Adams tvänne större bilder: ett holländskt landskap samt ett venetianskt motiv. M:me Wentworths stora porträtt af prinsessan af Argondona är ett af de nummer, som af härvarande tidningar enstämmigt berömts. Det gjorde sig ock i mitt tycke bra, men det är alltid tacksamt att måla en *vacker* kvinna i »grande tenue». Då vill jag i stället gifva företrädet åt m:me Fraude, som återgifvit bilden af en *ful* kvinna på ett sätt sådant som hon gjort det i porträttet af m:lle A. Det är större konst, synes det mig!

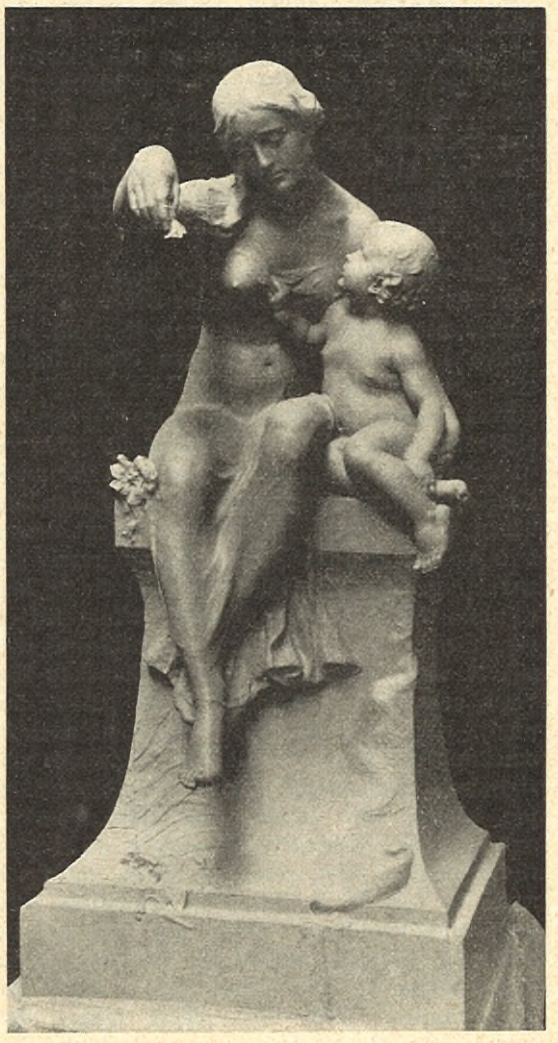

GRAFMONUMENT AF IDA MATTON.

Af de till ett 450-tal uppgående utställarne torde knappast ett 30-tal vara utländingar. Italien är endast företrädt af 2, Spanien med en, England och Amerika med ett 5-tal. Sverige är att döma af katalogen representeradt af trenne målarinnor samt tvänne skulptriser, ett förhållandevis ganska vackert inlägg.

Fröken *Julia Beck* har ett 6-tal småsaker, af hvilka vi sätta hennes »Vieux Presbytère» främst. Fröknarne *Elisabeth Warling* och *Martha Tynell* utställa respektive en och två taflor — dock, synes det oss, af föga märklig art. Vi lämna därför målningarna för att öfvergå till skulpturen! Kvalitativt, om ock ej kvantitativt, är denna afdelning bäst representerad. Den innefattar endast 45 nummer.

Här möta oss tvänne svenska namn: fru *Agnes Frumerie* och fröken *Ida Matton*. Den förra utställer en större porträttbyst af Nietszche af kraftig karaktäristik och antagligen äfven god porträttlikhet. Vidare en lampa i mässing, enkel, men smakfull. Dessutom utställer äfven fru F. ett fem-tal små, ungefär en hand höga statyetter, kvinno- eller flickfigurer — jag kunde ej få klart hvilket. Dessa kunde emellertid, i mitt tycke, saklöst varit borta! Marcel Fouquier i »Le Journal» finner dessa statyetter öfvervägande »drôles» och af en »maigreur plus montmartroise que tanagréenne!»

Och så kommer jag ändtligen till fröken *Ida Matton*, hvilken jag hoppas tillgifver mig, att jag här en passant sysselsatt mig litet med hennes kolleger!

Fröken M. utställer tvänne arbeten, det ena en grupp i gips, benämnd »La Confidence». Den återgifver ett par unga hviskande flickor i bröstbild, en liten älsklig grupp, lika sann och lefvande i kompositionen som fulländad i utförandet. Gruppen har också enstämmigt rönt de mest ampla loford af pariskritiken.

Ännu mera tyckte jag dock om ett bordställ för blommor. Motivet utgöres af Näcken som en harpspelande, långskäggig man. Det är den äkta svenska Näcken, sådan som vi minnas honom från vår barndoms sånger och sägner. Detta exemplar var emellertid endast en reproduktion i keramik, utförd af mr Lachenal, och den blågröna färgtonen syntes oss ej riktigt lyckligt vald. Vi hafva sedan varit i tillfälle att se själfva modellen, och denna tilltalade oss ännu lifligare.

Naturligtvis skulle min uppsats om vår nyligen dekorerade landsmaninna endast kunnat påräkna ett helt ringa intresse hos läsaren, om jag ej kunnat meddela några mera personliga meddelanden samt framför allt låta skildringen åtföljas af ett porträtt. Det var därför som jag direkt från besöket å utställningen begaf mig till artistens atelier uppe i Les Ternes.

En stor, ljus studio, på samma gång atelier och salong. Man märkte granneligen, att man befann sig hos en kvinna med utpräglad artistisk smak, men på samma gång med sinne

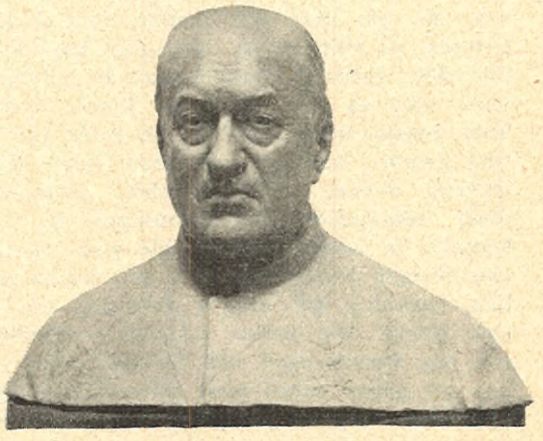

PORTRÄTTBYST AF PASTOR MORO.

Enligt referat af meddelande från Svenska Tandläkaresällskapets kommitté för undersökning af gängse antiseptiska munvatten på Internationella Tandläkarekongressen i Stockholm den 15 Aug. 1902 är

STOMATOL

ovedersägligen det munvatten, som bäst uppfyller de fordringar medicinen och tandhygienen ställa på ett bakteriedödande och sjukdomsförekommande preparat för tändernas och munnens vård.

STOMATOLFABRIKEN, Stockholm.
H. M. Konungens Hofleverantör.

för det hemtrefliga, tvänne egenskaper som ej alltid förenas! Taflor, blommor, skulpturarbeten och »bibelots». Bekväma soffor och stolar och små förtjusande »paraventer». I en stor präktig kamin brinner en duktig brasa, och framför densamma sitta vi snart, min älskvärda värdinna och jag, och under det trefliga puttrandet af vattnet i samovaren försiggår min intervju.

Fröken M. är Geflebarn. Mor och syskon äro bosatta där. Fadern, fabrikör L. A. Matton, död sedan ett par år.

Sina konststudier börjar fröken M. vid tekniska skolan i Stockholm och fortsätter dessa under en följd af fyra år. År 1887 erhåller hon tvänne stipendier, ett från skolan, ett från kommerskollegium och begifver sig då till Paris, där hon med undantag af några korta besök i hemlandet och resor i England och Italien allt sedan varit bosatt. Hon har här studerat för mästare sådana som Chapu, Mercié och Puech.

Redan första året efter sin hitkomst utställer fröken M. å salongen en porträttbyst, som hugnas med en »mention», och alla följande år har hon varit representerad. I år ärnar hon utställa sin här ofvan omtalade grupp »Confidence» samt ett grafmonument i brons, afsedt för Gefle kyrkogård, mera få vi ej säga! Kyrkogården i fråga äger emellertid redan förut ett monument, utfördt af fröken M. Detta är rest på hennes fars graf, och meddela vi här en fotografi af konstverket, i vårt tycke en af de bästa bland fröken M:s skapelser och äfven detta utställdt och prisbelönt på salongen här 1901. En porträttbyst af pastor Moro, f. d. biktfar hos änkedrottning Josefina samt hos likaledes framlidne kompositören Gounod, är ock ett bland det bästa af det myckna goda fröken M. utfört. Pastor Moro, f. n. père superieur inom Barnabiterorden, var grundläggare af den katolska församlingen i Gefle.

Vidare lägga vi märke till en liten förtjusande Bébé, utställd i Stockholm 1897, samt en relief i brons, ett kvinnohufvud, belönad med mention vid fjolårets salong här.

Men det skulle blifva allt för vidlyftigt att uppräkna allt hvad vi sågo.

Fröken M. är nämligen ej blott en begåfvad artist, hon är ock en flitig, och det är förvånande huru mycket hon hunnit utföra på dessa år.

Det är emellertid ej blott mejseln hon förstår att sköta, äfven penseln kan hon föra, och det var små förtjusande saker i olja och akvarell, landskap och djurbilder hon visade oss.

Fröken M:s starkaste sida torde vara porträttbysten, själf sade hon sig emellertid helst arbeta med »stor skulptur».

Men tiden går hastigt i ett sällskap så angenämt och intressant som fröken M:s, och innan jag vet ordet af hafva tvänne timmar förflutit, och längre kan man knappast utsträcka en intervju. Jag bjuder därför farväl, fast besluten att med första begagna mig af värdinnans »välkommen åter».

EDVARD STJERNSTRÖM.

GLÖM EJ

Jubileumsfondens sparbössor!

SVERIGES RÖDA STUGOR.

Fram ur hult och hagar, glesa, spröda,
lysa Sveriges stugor lingonröda
med små rutor inom hvita karmar
och en slipsten invid gafvelvägg.
Remnad skorsten öfver taket lutar,
mossan sipprar grå ur alla knutar,
mager jordlapp, skött af magra armar,
skuggas här och där af rönn och hägg.

Kära gamla land, du väderbitna,
i din barrskogspäls med sömmar slitna —
hvad dig skänkts af hälsa och af krafter,
kampfylld ära, glans och ryktbarhet,
tonerna i dina segerfugor,
allt har födts i dessa röda stugor,
alla dina bästa näringssafter
har du fått ur denna karga vret! —

Åter är det vår med ny förhoppning,
åter träden stå som förr i knoppning
och det jäser uti Sveriges mylla —
marken längtar efter odlarns plog.
Hvarför knytas då så tveksamt händer
omkring spaden, då den torfvan vänder,
fast aprilsol synes varmt förgylla
furukronorna i dofttung skog

och den löftesrika sunnanbrisen
rensar fjärdarna från vinterisen,
susar varslande om lyckodagar,
lofvar fattigmannen bröd i år?
Blodet ifrigt i hvar tinning hamrar
nu hos tusenden från torpens kamrar,
som gå lyssnande i hult och hagar,
ty en annan lockton till dem når . . .

Västerut, långt bortom vida vatten,
dit nu kvällsol går att bryta natten
och ett annat Sverige — idel fränder —
bor och bygger under stjärnbanér,
där får kraften lön i högre värden:
plogens folk från våra svenska gärden
timrar där med sina starka händer
upp de hem, som det i längtan ser.

Dit står hågen bort från stugor röda,
dit går färden till en större möda
och till större rätt för frie männer
i en luft af frihetsfläktar sval.
Se, hur villigt spadarne de släppa,
lämna åt sitt öde gård och täppa!
Fosterjorden deras fötter bränner,
det är mörkt och kvaft i hemmets dal.

Sveriges vår förgäfves söker fånga
med sin majbloms prakt och milda ånga
sina söners, sina döttrars hjärtan —
intet kan dem längre hålla kvar.
Skaran tågar resklädd bort längs vägen,
snart är soltorpsfolket blott en sägen,
tom står stugan — stumma bild af smärtan! —
enslig skog sin mur kring henne drar.

WILH. BECKER

— Kongl. Hofleverantör. —

5 Malmtorgsgatan, STOCKHOLM.

Ur sjukvårdsafdelningen:

Sköljkannor, af zink, bronserade	rymd	1	lit. kr.	0: 50
Sköljkannor, af zink, bronserade	»	1½	» »	0: 60
Sköljkannor, förnicklade	»	1½	» »	1: 25
Sköljkannor, emaljerade	»	1	» »	1: 25
Sköljkannor, emaljerade	»	1½	» »	1: 50
Sköljkannor, af glas, grad., utan handtag	»	1	» »	1: 50
Sköljkannor, af glas, grad., utan handtag	»	1½	» »	2: 50
Sköljkannor, af glas, grad., med handtag	»	1	» »	2: 50
Sköljkannor, af glas, grad., med handtag	»	1½	» »	3: 50
Sköljkannor, af glas, grad., spetsiga	»	1½	» »	2: 25
Sköljkannor, af porslin	»	1½	» »	1: 75
Sköljkannslangar, af 1:ma grå kautschuk	pr met.		»	0: 75
Sköljkannslangar, af grå patentkautschuk	»		»	1: —
Sköljkannslangar, af 1:ma röd kautschuk	»		»	0: 80
Sköljkannslangar, af röd patentkautschuk	»		»	1: —
Sköljkannslangar, af svart patentkautschuk	»		»	0: 80

Priskurant, franko på begäran.

Du, mitt land, hur har du månne handlat,
efter dina barn sig så förvandlat,
att de fly från dig i täta klungor,
icke vilja näras vid ditt bröst?
Ger du dem för tunga lass att draga,
aktar du ej på dem, när de klaga,
är din luft för kvaf för deras lungor,
nekar du att höra deras röst?

Slut dem åter fast i dina armar
mellan haf och fjäll och fors, som larmar,
låt din kärlek fruktbar mot dem strömma,
känn för dem med modershjärtats glöd!
Blif för dem den enda plats i världen,
där de ha det riktigt tryggt vid härden
och få älska varmast, ljufvast drömma
inom stuguvägg, som lyser röd!

ERNST HÖGMAN.

EN AMERIKANSK FILANTROP.

VÅRT LAND har nyligen haft besök af den amerikanske tidningsredaktören och filantropen d:r Klopsch från New York, som i början af sistlidne februari afreste till de nödlidande trakterna i Finland för att studera förhållandena därstädes och å sina amerikanska landsmäns vägnar lämna penningbidrag åt det hårdt hemsökta folket. D:r K. är utgifvare af veckotidningen Christian Herald i New York, hvars förnämsta uppgift är välgörenhet i stor skala, för hvilket ändamål tidningen anordnat ett särskildt insamlingssystem. Christian Herald räknar för närvarande 250,000 prenumeranter bland den angloamerikanska befolkningen.

Det är ej endast den mera burgna befolkningen, som lämnar bidrag till den välgörenhet tidningen sättes i tillfälle utöfva, utan från småfolket inflyta jämväl bidrag, och i genomsnitt komma endast 10 kronor på hvarje gifvare vid ett belopp af 100,000 kr. Många amerikanska kvinnor, hvilka, själfva i små omständigheter, hade hört talas om den rådande nöden i Finland, hade gjort rörande uppoffringar, såsom att afstå en dagaflöning, sälja sitt hår o. d., för att kunna bidraga med en skärf till Finland, ett land, hvilket man särskildt på grund af dess olyckliga politiska förhållanden lärt sig omfatta med de varmaste sympatier.

Beträffande nödåret i Finland ansåg d:r Klopsch att tillståndet där var öfver all beskrifning nedslående och att, trots den betydande hjälp, som redan lämnats, ytterligare 10 millioner mark kräfdes för att göra tillvaron för de nödlidande någorlunda dräglig. D:r Klopsch skulle verka för att Amerika bisträckte denna summa.

Det hade varit en mycket strapatserande färd genom de finska ödemarkerna. D:r K. hade tänkt endast använda tio dagar för sin vistelse därstädes, men hade måst offra dubbelt så mycket tid. Sedan han lämnat järnvägen i Idensalmi strax norr om Kuopio i hjärtat af Finland, hade han måst färdas efter häst på obanade snöfveryrda vägar, där hästen ibland sjönk till bringan i snön. Under tio dagars tid hade han varit afskuren från alla förbindelser med den yttre världen, och om han dött därute, sade han, hade ingen fått veta hvad det blifvit af honom. Till de i ödemarken

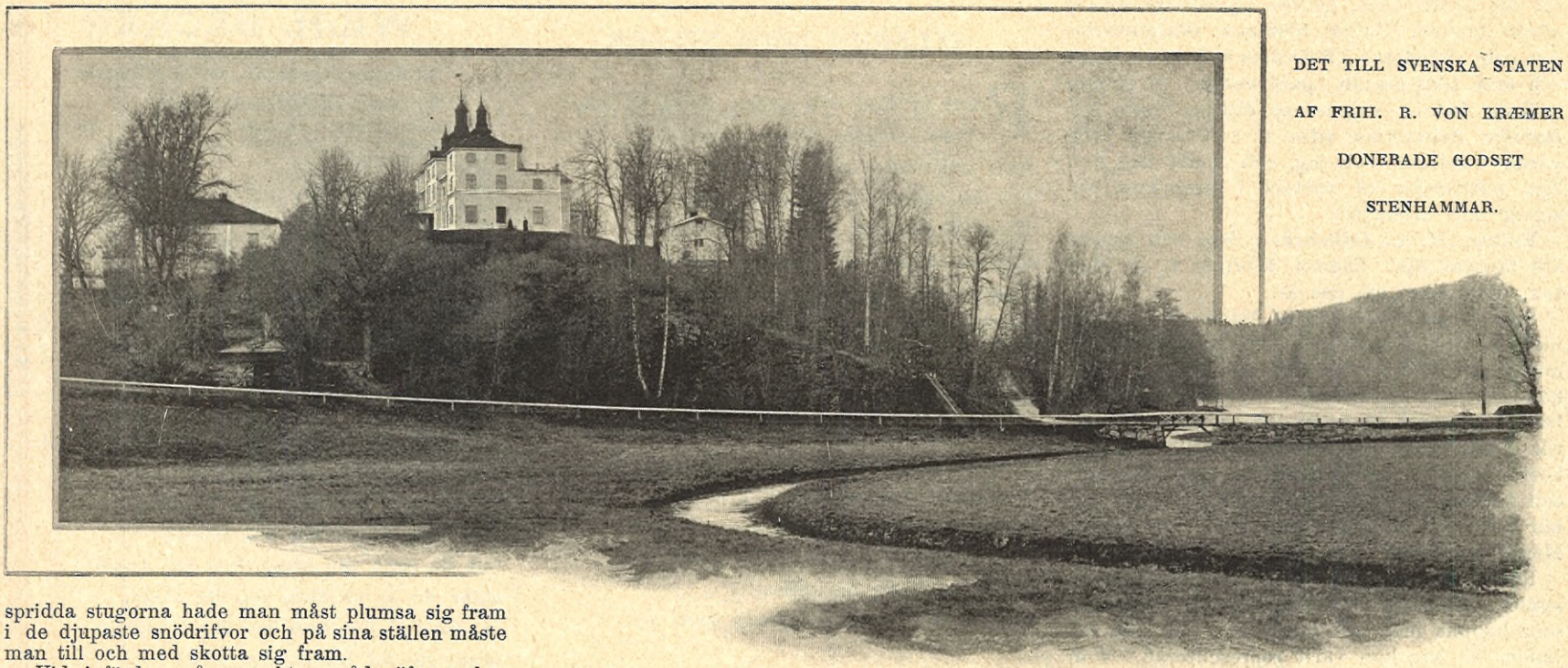

DET TILL SVENSKA STATEN AF FRIH. R. VON KRÆMER DONERADE GODSET STENHAMMAR.

spridda stugorna hade man måst plumsa sig fram i de djupaste snödrifvor och på sina ställen måste man till och med skotta sig fram.

Vid infärden på svenskt område öfverraskades han af att allt var gladare och ljusare på alla sätt där, och han fick intryck af att nöden ej var ens tillnärmelsevis så stor här som i Finland.

Under sin vistelse i Stockholm tog d:r Klopsch noggrann kännedom om den svenska nödhjälpskommitténs arbeten; dessförinnan hade han i Norrland gjort bekantskap med landshöfding Bergström, hvilken han ansåg vara den förträffligaste ämbetsman han råkat »utom New York». Och det var efter ett sammanträffande med denne, som Klopsch nämnde, att han vore betänkt på att anslå 100,000 kronor till de nödlidande i Norrland, och då landshöfding Bergström tog fasta härpå och lät publicera meddelande därom, måste Klopsch stå fast vid sitt till hälften afgifna löfte.

Centrala nödhjälpskommittén härstädes uppbar också summan ett par dagar senare. Denna kommitté har nu från Amerika mottagit sammanlagdt 446,000 kronor, däraf större delen genom svensk amerikanska insamlingar.

D:r Klopsch första resa i välgörenhetssyfte hade varit till Ryssland under nödåret därstädes 1892 och sedan hade han verkat för afhjälpandet af nöden i New York påföljande år, därvid hans tidning gått i författning om att upprätta 12 hjälpstationer i staden för de nödlidande, vidare under senare år i Kolorado, i Indien, Armenien och på Kuba under där pågående upprorskrig, därvid d:r Klopsch af presidenten Mac Kinley erhöll i uppdrag att begifva sig till platsen för att lämna hjälp åt rekoncentrados, till hvilka han också lyckades insamla öfver halftannat hundratusental dollars. Han hade äfven 1901 på anmodan af den numera aflidne Li-Hung-Chang biträdt för afhjälpande af den då rådande nöden i vissa delar af Kina, och i fjol tog han en mycket verksam del i arbetet att hjälpa invånarna på Martinique efter den där inträffade katastrofen. Den största nöd han träffat hade varit i Indien 1900, då han såg hoptals med människor ligga utblottade nakna på marken, medan sandstormen yrde öfver dem och täppte till näsa och mun, utan att de kunde röra sig för att befria sig därifrån. —

Helt säkert torde det intressera Iduns läsekrets att se ett porträtt af denne ovanlige och energiske filantrop från stjärnbanérets land, hvarför vi i dagsnumret meddela d:r Klopschs bild, tagen i hans blomsterdekorerade och med stjärnbaneret och konungens byst smyckade rum å Grand Hotell. — Fotograferingsproceduren kunde kräfva ett litet kapitel för sig, enär d:r K., som var lifligheten och snabbheten själf, endast med svårighet kunde anträffas, och när han ändtligen kom inom kamerans synhåll, hade så förtvifladt brådtom, att det ville vår fotografs hela fintlighet och precision till för att seancen skulle lämna ett godt resultat.

Men Iduns specielle illustratör ryggar aldrig tillbaka för några svårigheter, därför stod lyckan honom bi nu — som alltid.

UR DAGSKRÖNIKAN.

ADELSGODSET STENHAMMAR doneradt till svenska staten. Strax efter det friherre Robert von Kræmer aflidit, spordes det att den bortgångne ädlingen skulle ha donerat sitt gods Stenhammar till hertigen af Södermanland, prins Wilhelm. Detta rykte fick sin bekräftelse, ehuru i en något förändrad form, då friherre von Kræmers testamente härom dagen öppnades. Detsamma gaf nämligen vid handen att friherre von K. testamenterat godset Stenhammar med underlydande till svenska staten. Den aflidnes änka, friherrinnan von Kræmer, skall dock med oinskränkt dispositionsrätt besitta godset under sin lifstid.

Efter friherrinnans död skall godset utarrenderas till någon prins af det regerande konungahuset på dennes lifstid. Om någon hertig af Södermanland finnes, har denne företräde. Äro af konungahuset flere likaberättigade, har konungen bestämmanderätten.

Testamentet är dateradt den 17 maj 1901.

Om vid blifvande utarrenderingstillfällen det ej finns någon prins af det kungliga huset, som kan komma i åtnjutande af testamentets bestämmelser, skall arrendeförmånen tilldelas någon högt uppsatt och om staten särskildt förtjänt person, hvilken utses af konungen.

I donationen af Stenhammar ingå ej det å slottet förvarade lösöret och konstsamlingarna.

Det herresäte, som sålunda blifvit föremål för en alldeles särskild uppmärksamhet, är som bekant en af Södermanlands vackraste egendomar. Särdeles naturskönt beläget mellan sjöarna Valdemaren och Kyrksjön och nära Flens station, är det med sin slottslika, tornprydda hufvudbyggnad välbekant för resande med västra stambanan.

Godsets historia går tillbaka till början af unionstiden, då här låg en gård benämd Slæthammar eller Slædehammar. Denna ägdes af Laurens Birgerson Lilje och torde sedan stannat i hans släkt till 1500-talet. Sedermera har godset innehafts af ätterna Rosenhane, Ribbing och Falkenberg och kom från sistnämnda släkt år 1809 genom köp till grosshandlaren A. P. Söderberg, hvars enda dotter blef gift med landshöfdingen frih. R. von Kræmer. Denne lät väsentligt ombygga det från Rosenhaneska och Ribbingska tiden härstammande slottet och införde väsentliga förbättringar i godsets skötsel. Efter landshöfding v. K:s död blef den nu aflidne friherren innehafvare af egendomen, som under hans besittningstid kommit i åtnjutande af ytterligare förbättringar och förskönningar.

Stenhammar omfattar med underlydande gårdar och hemman omkring 12 mantal och är taxeradt till 315,000 kr. (år 1890).

*

DJURSHOLMS PENSIONAT, som äges af fröken I. Wendel, är nu, efter nyligen afslutad reparation, i stånd att emottaga gäster, som med landtlifvets behag vilja förena en närliggande hufvudstads alla fördelar. Villans vackra läge med den härliga utsikten öfvrr Österviken samt med dess tilltalande innan-

DEN AMERIKANSKE FILANTROPEN D:R LOUIS KLOPSCH I SITT RUM Å GRAND HOTEL I STOCKHOLM. A. BLOMBERG FOTO.

»LEA». ÄNNU EN HÅGKOMST.

JAG KÄNDE henne så föga och ändå står hon som inmejslad i mitt sinne. Hvarför? Nog därför att hon verkade med personlighetens hela styrka. Det var någonting af konungamoder öfver den ståtliga gestalten. Man kände också att hon kunde kräfva, men man kände också att hon kunde ge hela sanningen i sig själf: godhetens sanning och begränsningens sanning.

När i början af åttiotalet det dåvarande »Unga Sverige» försökte sammansmälta sina

1. PRINSESSAN ROSENKIND (FRÖKEN M. TORSELL)
2. LYCKANS FÉ (FRU L. SANDELL).
3. SCEN UR FJÄRDE AKTEN. PRINSESSAN OCH RIDDAREN (HR BARCKLIND) VÄLSIGNAS AF LYCKANS FÉ.
FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

W. PETERSON-BERGERS SAGOSPEL »LYCKAN» PÅ SVENSKA TEATERN.

rede i förening med värdinnans angenäma och hjärtliga personlighet utgöra en garanti för pensionärers trefnad. Se närmare annonsafdelningen i dagens nummer.

*

F. W. FARRAR †. Den vida bekante religiöse författaren, domprosten i Canterbury, F. W. Farrar, har nyligen aflidit i en ålder af 71 år.

Med honom bortgår en af den engelska högkyrkans mest framträdande personligheter under senare hälften af 1900-talet.

Genom sitt författarskap har Farrar utöfvat ett icke ringa inflytande inom den protestantiska världen. Flere af hans arbeten ha öfversatts till en mängd språk och funnit läsare vida utanför Englands gränser. Hans »Sökare efter Gud», »Jesu lif» m. fl. vunno på sin tid stor popularitet äfven i Sverige.

Som predikant i S:t Margarets församling i London och sedan i Canterbury vann Farrar anseende såsom en af Englands främsta andliga talare. Både som predikant och skriftställare har han kraftigt bidragit att röja upp i den stela ortodoxiens rustkammare och verkat för en friare, humanare och mera mänsklig uppfattning af den religion han förkunnade.

Under det sista året hade han varit angripen af förlamning, som så småningom spred sig öfver hela kroppen, fast hans själskrafter stodo bi i det sista.

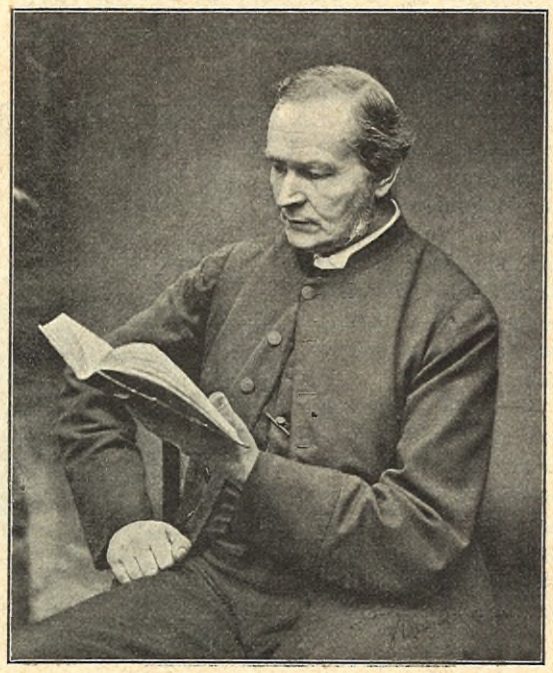

F. W. FARRAR.

så ytterligt skiljaktiga temperament och på neutral mark bildade den så kallade 'Svältringen', hvars hemska namn dock endast utgjorde en symbol för kretsens fanatiska (andliga!) motstånd mot supéernas slösande rättantal, föreslog en dess medlem att 'Lea' skulle om möjligt eröfras.

Jag tror nästan, att den medlemmen var jag, åtminstone blef det jag, som åtog mig försöka genomdrifva det enligt de andras åsikt tämligen outförbara uppslaget. Lea var nämligen fastslagen såsom gammalmodig. Men som jag då ännu hyste den åsikten, att detta att vara en författare just representerade att vara evigt modern, var det med lätt sinne och lefvande tro jag begaf mig af på min mission.

Jag som alla frapperades och intogs genast af Leas varma personlighet, men att det i värmen äfven fanns motståndskraft skulle jag snart få erfara. Det blef ett riktigt andligt liftag, innan jag lyckades öfvertyga min älskvärda värdinna om, att just hennes litterära plikt bjöd henne att icke läsa igen sin dörr, utan komma ut ibland oss unga.

Slutligen lyckades jag.

Jag ser ännu den ståtliga gestalten i min lilla spröda salongssoffa, som så illa tycktes passa henne, ser de djupa ögonens intelligenta blick och den fylliga munnens humoristiska löje.

Om Lea hade tråkigt eller roligt, är något jag ej vet: antagligen hade hon båda delarna. I hvad fall som helst var hon i hög grad älskvärd. Hon gick emellertid strax efter — eller var det strax före — supén; och när jag då riktigt bedjande bad: »Kom nu med nästa gång också!» tog hon mig i famn och sade med sin glada blinkning: »Tack, tack, men en gång är nog!»

Och 'en gång' var och förblef 'nog'.

Vi voro nog, både som personer och författare, för oroliga för hennes harmoniska temperament.

Många år skulle förlöpa innan jag återsåg Lea.

Af hälsoskäl nödgad att tillbringa ett par år utrikes, hade jag vid midsommartid just återkommit till Sverige, och blef »Skansen» då det första riktigt »svenska», hvarmed jag lisade min starka fosterlandslängtan. När jag ensam satt på verandan mot vägen, fick jag se en äldre dam, stödd vid ett annat fruntimmers arm, gå förbi.

Jag gjorde just några små tysta reflektioner öfver det sätt, hvarpå äldre svenska damer anse sig förpliktade att understödja ålderns framfart genom misskläddande hårfrisyr och dessa originella så kallade »slutna hattar», när jag träffades af blicken ur ett par strålande stålblå ögon. Den blicken kände jag strax igen och sprang upp.

Damen, som tjänade till stöd, drog sig litet undan, och nu stodo »Lea» och jag ansikte mot ansikte.

»Känner inte fru Wettergrund igen mig?» frågade jag ifrigt. »Alfhild Agrell?»

»Nej, är det du! Tack, du, för din bok!» Hon tog mig i famn. »Den har jag mått bra af, må du tro: skrattat, du, skrattat! Minns du det där i »En begrafning», när värdinnan ropar åt den dödas söner, som ilsket slåss i halmen uppe på vinden: »Ner med er pöjkar och sörj', och det på eviga minuten!»

Jag vet ej hvarför tårarna kommo mig i ögonen. Kanske därför att jag tyckte det var så vackert detta, att hon gått och burit på, ja, vårdat sin glädje alla dessa år för att kunna ge mig den frisk och hälsobringande och så med ens. Vi talade nu litet hit och dit.

Plötsligt fingo ögonen ett litet frånvarande uttryck och blicken stelnade inåt, som om hon sett ett tåg fantasigestalter draga sig förbi.

»Jaha, du,» sade hon till sist, »vi har allt fått dem att 'flina' litet, du och jag: tror du, de komma ihåg det, när vi äro döda?»

Så om en stund, litet kritiskt lustigt:

»Hör du, hvad är du egentligen kommen af för ras, du? Jag är kommen från skummjölken, jag.»

Jag önskar ifrigt, att jag som ett faktum kunde nedskrifva, att jag nu gaf den replik, jag alldeles säkert vet mig ha *bort* gifva: att hon i så fall »till full evidens» bevisat, att just på skummjölken kom den bästa och tjockaste grädden. Något *ditåt* måtte jag likväl ha sagt, ty ett friskt skratt lämnade de då ännu röda läpparna.

Efter detta tänkte jag säkert att hålla mig fast vid den tråd, som Leas sympati utkastat. Jag kände mig så stolt öfver detta okonstladt hjärtliga »du», som hon så fint gaf mig till belöning för skrattet, jag skänkt henne. Men... Ja, hvem känner icke till den strypande makten i dessa »men».

Dock tror jag, att hvad som säkrast afhöll mig från att besöka henne, var medvetandet om, hur stor hennes umgängeskrets redan var, och så att jag kort därpå af en hennes vän fick höra, att det vackra safstarka trädet redan då emottagit det dödshugg, som dock först många år senare ägde kraft att fälla det.

»Jag har allt fått dem att 'flina' litet, du. Tror du de kommer att glömma det, när jag är död?»

Jag vet ej, hvarför Sigrid Elmblads sympatiska minnesteckning i så hög grad återfört de orden i mitt minne, ja, i så hög grad, att jag måste skrifva ned dessa rader.

Det var ju ej hyllningens rosor Lea önskade på sin graf, utan de som hade rot i hennes eget hjärta: barmhärtighetens.

Måtte de rosorna falla rikt, måtte de falla sakta, måtte de falla blad efter blad, till dess hela grafven är täckt! Jag tror hon förtjänte det.

ALFHILD AGRELL.

MAGDALENE THORESEN.

DEN ÄFVEN här i Sverige kända och uppburna norsk-danska författarinnan fru *Magdalene Thoresen* har, enligt ingångna underrättelser, den 28 mars aflidit i Köpenhamn. Född i Fredericia 1819, kom hon 1842 som lärarinna till prästen H. K. Thoresen på Söndmöre, blef följande år hans maka och flyttade senare med honom till Bergen. Där afled hennes man 1858, och hon har sedermera varit bosatt omväxlande i Bergen, Kristiania och Köpenhamn.

Efter mannens död debuterade hon med en diktsamling, hvarefter följde en samling noveller, af hvilka i synnerhet »Studenten» förtjänar framhållas. Med ett lyckligt grepp hade författarinnan där funnit ett intressant ämne, som hon väl behärskade: en fattig bondgosse på Söndmöre, som kämpar sig fram till studentexamen, men därefter angripes af spetälska och dör. Kanske är denna gripande verklighetsskildring hennes allra bästa arbete.

Af hennes rika novellistiska produktion — särskildt skildringar från den norska västkusten — äro »Signes historia», »Solen i Liljedalen» m. fl. öfversatta till svenska. Hon har äfven skrifvit för teatern, och i Stockholm ha uppförts »Ett rikt parti» (1871) och »Inom hus» (1878).

Fastän född och uppfostrad i Danmark, har Magdalene Thoresen så fullständigt left sig in i norska förhållanden, att hon närmast kan betraktas som norsk författarinna.

Det här meddelade och till vårt förfogande godhetsfullt ställda porträttet är taget af professor S. C. Borch under fru Thoresens vistelse i Mölle vid Kullen för något år sedan.

MAGDALENE THORESEN I MÖLLE VID KULLEN.

MOT STRÖMMEN. DAGBOKSANTECKNINGAR AF THORA RANDAL. *

FORTS. O. SLUT FR. FÖREG. N:R.

JAG TYCKTE, att dessa förvandlades till en lång rad grafkamrar och människorna till en hop med bleka andar, som lämnat sina kistor. Felades nu bara tolf dofva klockslag, och illusionen hade varit fullständig.

Jag fick en idé!

Som en pil for jag af bort till pianot.

»Åh hör!»

Pianisten lät förvånad händerna hvila, och som en naturlig följd däraf förstummades begrafningsmarschen.

»Kan ni en vals!»

»En Chopin?»

»Nej, visst icke! En Strauss.»

»Spiller ikke den Slags Ting.»

»Jaså! Ja, det är ju en *konst* att spela dansmusik bra — men mina pretentioner äro små; en liffull melodi, som sätter fötterna i gång, är allt, hvad jag önskar.»

Han kikade på mig med sina små ögon, och så i ett nu glimmade det till bak de mörka fransarne, och: »*Venus, Venus, steig hier nieder!*» bröt begrafningsatmosfären omkring oss.

På soffan, under en rikt arbetad väggklocka, satt karbolherrn tillsammans med min mor. Just som jag vände mig från min pianist, slog denna klocka nio ljudliga slag.

»Det passar bra det här!»

Med en djup nigning sjönk jag ned framför min mors kavaljer och bad ödmjukt om en dans.

Jag hade tänkt mig en glimmande blixt af missbilligande ur hans stora bruna ögon — men nej — med en vänlig nick steg han upp och lade sin arm om mitt lif.

---

* I själfva pressläggningsminuten ha vi blifvit uppmärksamgjorda på att ofvanstående skiss, som påbörjades i vårt förra nummer, redan för ett par månader sedan stått att läsa i en annan af våra veckotidningar.

Berättelsens författarinna, fru Thora Randal i Köpenhamn, har emellertid hembjudit oss — och äfven uppburit honorar för — manuskriptet i fråga, under sken af att det vore originalbidrag för Idun. Vi ha således blifvit förda bakom ljuset, hvilket vi för våra läsares del beklaga. Tyvärr är det omöjligt för en tidningsredaktion att fullständigt skydda sig för dylika bedrägerier, så länge litterära geschäftsmakare icke sky att praktisera dem.

Genom offentliggörandet af de skyldiges namn ämna vi dock för framtiden i vår mån söka betaga dem lusten därtill, på samma gång det bör kunna ländа till en varningssignal för andra tidningar att inlåta sig med de opålitliga. RED.

Märkvärdigt — han luktade icke alls af karbol!

Jag kände mig icke i mitt esse. Om han ändå hade grälat en smula eller dansat dåligt. Men intetdera! Han dansade gudomligt och med det mest intagande leende i världen.

Kurgästerna, som på nioslaget hade gjort sig i ordning att lämna sällskapsrummen, stannade förvånade vid åsynen af deras stränge läkare, hvilken svängde omkring efter tonerna af: *Venus, Venus!*

»Dansa, dansa!» uppmanade jag under lifliga nickningar, och jag lyckades äfven att få alla de närvarande att ta sig en munter vals.

Då denna var slut, satte jag mig vid pianot och dunkade en polka, en pas de quatre och en mazurka, hvilka af alla lifligt bisserades.

Då den sista tonen förklingat, slog klockan elfva, och stämningen var lifvad och glad.

Jag triumferade.

Min mor skakade på hufvudet.

Med ett stolt leende bjöd jag doktorn farväl. Han behöll min hand en sekund i sin, under det han långsamt sade:

»Opponere er morsomt, ja vist! Men hvad har De for det, hvad er Takken'? Ni känner Erik Böghs visa, icke sant? Hvad stränga ord och förmaning måhända ej förmått, det skall säkert *detta* åstadkomma!»

En bugning, och han var — putz weg!

Och tillbaka stod jag med en stor droppe malört i min glädjebägare — jag såg den, trots alla protester från mitt inre, stor och brun och smakade den sedan — — — puh!

Den 9 december 1901.

Legat till sängs en hel vecka. Jo, det är snyggt! Allt sedan dagen efter den där dansaftonen.

Vaknade på morgonen med tilltäppt hals: följden af promenaden mot vinden, sa *han;* feber: af samma orsak och illamående: hummern, salladerna, kaffet — påstående ur samma visa källa — ytterst nervös: dansen.

Min mor skickade efter doktorn, och han kom, medan jag ännu låg.

»God dag! Hur står det till?» sa han nog så spetsigt.

»Tack, bra!» sa jag, så godt min tillsnörda hals det tillät.

Han kände på pulsen, såg mig i halsen och mätte temperaturen.

»Skulle ordinera en promenad mot vinden i denna charmanta storm, två präktiga humrar med olja och ättika, glace och kaffe. Och så en liten dans.

»Jag skrifver upp något här; men det är absolut icke nödvändigt att sända efter det. Fröken behöfver ej ligga, kan godt stiga upp.»

Allt det där rabblade han upp med den likgiltigaste min i världen, under det mina tinningar bultade, och det kväljde mig, då han nämnde mat. Mitt blod steg i häftig svallning uppåt och färgade mitt ansikte eldrödt.

»Jag ligger naturligtvis!» kom det tjockt ur halsen, — »och mamma är nog snäll att låta jungfrun springa efter medikamenterna».

Jag vände ansiktet mot väggen och slöt ögonen.

»Första valsen är naturligtvis min, fröken?»

Jag drog täcket upp öfver öronen.

»Och vill jag, innan jag går, lämna er dessa flata stenar, såsom varande särdeles lämpliga i och för *smörgåskastning*. Och så till slut vill jag såsom en glädjande nyhet nämna, att tillståndet bland kurgästerna är i dag — mindre godt.»

»God morgon!» Så gick han.

Fastän jag dragit täcket öfver hufvudet, så kilade hvarje ord som en hvass liten pil genom tyg och dun in i örat — och kliade och marterade värre än — — —

Jag hörde dem om och om igen, de där orden, och svor honom evig fiendskap, som sagt dem. Och dock var det något, som tilltalade mig, jag vet icke hvad!

Jag låg som sagdt i sju dagar — långa, kvalfulla — med nätterna fyllda af yrsel och dagarne pinande på grund af hans besök.

»Ligga ännu! Alldeles öfverflödigt! Charmant smörgås-kastnings-väder i dag! Fått en gäst nu, som är en mästare i att spela dansmusik! o. s. v.»

Så ljöd min »*väns*» hälsning, då han kom under dessa sju dagar.

Men så i går sporde jag honom kort:

»Får jag stiga upp i morgon?»

»Nej, blif liggande!»

Följden blef naturligtvis att jag steg upp.

Den 11 december 1901.

Är nu åter kry!

Det är vinter ute, och snön faller i hvita, mjuka flingor — icke som hos oss på tall och gran, men på ek och bok.

Jag går nu alltid och promenerar på en läfull plats upp emot skogen — försmädligt nog i närheten af doktorns villa, men jag tröstar mig med, att han sagt, att jag skall gå vid stranden, och handlar således fortfarande *mot* instruktionen.

Vi ha flyttat från hotellet till en liten nätt villa med utsikt öfver Sundet.

Härom dagen kom doktorn in för att se, hur jag mådde, och han hade med sig en fiskare, som sålde hummer. Jag steg upp och lämnade rummet.

En annan dag träffades vi i läsesalongen, och då underrättade han mig om, att en större bal skulle gå af stapeln strax efter jul i Köpenhamn på Consertpalatset, till hvilken han kunde skaffa mig biljett. Jag svarade endast ett kort:

»Jag tackar!» Men det var något vått och varmt, som steg mig upp i ögonen, och halsen kändes lika hopsnörd, som då jag hade fluss, då jag såg honom stå där midt emot mig och betrakta mig så gäckande.

Jag tillade med grumlig röst:

»Det roar mig icke alltid att dansa!»

Den 12 december 1901.

Tolf dagar till jul, och den skall jag fira i främmande land.

Min mor tillbjöd mig att få resa hem till far och syskonen helgen öfver; men jag vet inte hur det är; jag vill helst stanna här.

Jag känner mig så underlig till mods. All min oppositionslusta har flugit sin kos, och jag känner mig spak som ett lamm. Kanske kommer det af sjukdomen, kanske också däraf, att min vän Sundet ligger så stilla och fredlig i solglittret; ty i dag ha vi klart väder och klingande frost.

Man stökar borta i doktorns villa. Jag kan se dit öfver från mitt fönster.

Doktorns gamla mor, ännu rask och rörlig, handterar damborsten med kraft och energi, och han själf — karbolherrn — sitter böjd öfver ett fotografi framme vid fönstret och ser och ser — och bara ser.

Jag undrar, om bilden är en — kvinnas.

Hvad angår det egentligen mig?

Mitt hufvud kännes så hett; jag tror det blir bäst att gå ett slag.

Den 13 december 1901.

Har icke kunnat sofva på hela natten.

I går träffade jag en af doktorns jungfrur. Jag slog mig i prat med henne och fick veta, att det väntades främmande till julen i villan. Naturligtvis var det ett fruntimmer; men hvem hon var, visste flickan ej.

Jag nickade knappast farväl åt henne, utan gick bara på framåt, inåt skogen. Jag tyckte, jag bar på en tryckande börda invärtes, en sorg — men hvilken? Far, mor, syskon voro friska, och jag själf äfvenså. Vi hade öfverflöd på allt, behöfde ej förneka oss något. Det var väl bara inbillning, den där bördan. Jag hade ju all orsak att vara glad, att skratta —

Ha, ha, ha!

Jag förstummades tvärt. Det var ett ihåligt, tomt ljud, som irriterade mina hörselnerver, det, som tonade bort mellan skogens träd. Hade jag glömt att skratta?

»Hvarför går ni här och skrattar för er själf, fröken?»

Han hade kommit, tyst och obemärkt, i den mjuka snön.

»Skrattar! Skrattade jag?»

»Nej naturligtvis, ni grät!»

Det var samma gäckeri som alltid i ton och öga.

Åter for det något fuktigt och varmt upp i ögonen på mig, så att snön blixtrade i tusen flammor på marken.

»Nå, fröken skall väl resa hem till jul?»

Jag sväljde och sväljde, innan jag fick fram ett: »Nej!»

»Jaså inte! Men så kommer det väl främmande hit då?»

»Nej!»

Det var en hel njutning att få uttala det där lilla ordet så många gånger.

»Det är icke alla, som få sina käraste till sig under julen!»

Han vände sig hastigt mot mig.

»Jaså, det är därför ni ser så nedstämd ut?»

Jag skulle så gärna velat svara nej, bara på grund af ordets motsägelsenatur; men här passade det bättre med ett: »ja!»

»Ni vet således, att jag, eller rättare sagdt vi, få främmande?»

»Skvallret går!»

»Jaha, visst ja! Jag gläder mig mycket åt detta besök.»

Jag hade ingenting att svara; därför teg jag.

Det förekom mig, som gick han bredvid mig bara för att pina mig.

»Jag är säker på, att ni skall komma att tycka om henne, den damen vi vänta — — —»

Jag kände, att hans blick hvilade på mig; den brann som en het fläck på min vänstra kind.

»— — Hon är ett sådant fint, kvinnligt väsen!»

»Det gläder mig!»

I ett nu dansade alla träden en vild dans för mina ögon, och jag hade en känsla af, att jag skulle falla. Han sträckte armarne mot mig; men med en förtviflans ansträngning höll jag mig upprätt och tvang mina läppar att le.

»Man skulle tro, att jag kom från en bättre frukost,» skämtade jag och gjorde helt om, under det en rysning skakade hela min kropp.

Jag mätte hans blick; den var orolig — läkarens oro för sin patient.

»Ni har gått för mycket!»

»För litet!» svarade jag med en svag fläktning af oppositionslustan inom mig.

Vi gingo tysta tillbaka. Vid doktorns villa gjorde jag halt och sade adjö.

»Vill ni ej, att jag skall följa er?»

»Nej tack, det vore öfverflödigt!» genmälde jag så gladt jag förmådde.

Jag mera sprang än gick hemåt, och då jag uppnådde min port, först då slog grinden igen på doktorns järnstaket. Hvilken öfverflödig

omsorg för en patient — han var väl rädd, att jag skulle trilla omkull en gång till.

Julaftonen 1901, kl. 12 natten.

Under elfva dagar har jag varit i Köpenhamn, och under den tiden har min dagbok fått slumra i fred. Men nu — nu har jag mycket att förtälja den.

Jag kunde ej stanna här, där jag var utsatt för att möta honom hvarje dag. Jag måste bort, ut att förströ mina tankar, att öfverdöfva de ord, hvilka natt som dag susade för mina öron: »Hon är ett sådant fint, kvinnligt väsen.» Men det var förgäfves. Genom gatornas buller, musikens brus, ja, i artisternas repliker på teatrarna, jag besökte, genom allt ljödo de pinande orden tydligare än någonsin.

I dag kommo vi åter, min mor och jag.

Då jag kom upp på mitt rum, satte jag mig bakom gardinen och betraktade doktorsvillan med brännande blickar. Det började skymma. Jag såg, huru en brasa flammade där borta i hörnrummet, hvars gardiner färgades gulröda af skenet.

Porten öppnades. En, två, tre figurer stego ut och gingo gången framåt. Doktorn och hans mor kände jag igen; men den tredje — en dam, lång och smärt — kände jag ej.

Jag tryckte min brännheta panna mot rutan och stirrade, allt hvad jag förmådde.

Doktorn ledde sin mor längs den halkiga gången, så bjöd han äfven damen armen.

Heta tårar flöto nedför den immiga rutan, och jag kunde ej se mer.

Jag kastade mig ned på soffan och grät, allt hvad jag förmådde. Det var således *hon* med det fina, kvinnliga väsendet, som var kommen till *honom*.

Jag hörde det ringa på ytterklockan, hörde rösten — *hans* röst. Jag höll händerna för öronen.

Om en stund öppnade min mor dörren.

»Men min Gud, barn, är du sjuk? Hvarför ligger du i mörkret?»

En snyftning var mitt svar.

»Gråter du? Doktorn är där nere och vill så gärna presentera sin — — —»

»Åh tyst, mamma! Jag tål ej, att någon talar vid mig; jag har så ondt i mitt hufvud! Gå ned till dem igen och säg att jag är sjuk, att jag sofver!»

»Vill du intet ha, lilla barn?»

»Nej, nej, gå bara!»

Hon gick, och jag var åter ensam. Jag borrade ansiktet djupare ned i kudden, och så inbillade jag mig, att jag kunde se genom soffan, golfvet, väggarne, ända ned i salongen, hvarest *han* och *hon* voro.

Jag såg honom betrakta henne stolt och lycklig och gång på gång stryka hennes hand — — —

»Är ni sjuk, fröken?»

Det var hans röst.

Jag höll på att skrika af både förtviflan och glädje; men jag mumlade blott:

»Nej!»

»Är ni ledsen då, ni gråter ju?» Hans röst klingade så len; han tänkte väl på henne där nere.

»Nej!»

»Alltjämt nej! Är ni ännu ej trött på att säga och göra emot?»

Han trefvade efter min hand för att känna mig på pulsen. Jag tyckte mig se hans gäckande leende genom dunklet.

»Bry er inte om mig, herr doktor, det är bara lite hufvudvärk. Ni är säkert efterlängtad där nere.»

»Det är ni också, fröken!»

»Nej, nej! Gå nu! Er fästmö väntar — — —» Det sista ordet försvann i en snyftning.

»Ni gråter ju!»

»Nej, jag gråter ej!»

»Medge nu för en enda gång, lilla oppositionsmakerska, att du är ledsen och gråter, därför att du tror, att damen där nere är min fästmö.»

Han hade lyft mitt hufvud upp från kudden och själf placerat sig i soffan, dragande mig in till sig trots mitt motstånd. Trogen min gamla vana ljög jag och svarade:

»Nej, nej, nej!»

»Nå, ja, jag skall nog lära dig att för framtiden icke ro *mot* strömmen, liten; men följ nu med ned och lär känna din — svägerska!»

Åh, hvad det blef ljust och lugnt inom mig, och det fastän jag satt omsluten af *karbolherrns* armar.

Åh fy, hur har jag någonsin kunnat kalla honom så — detta skall bli sista gången.

Innan vi gingo ned hviskade han i mitt öra:

»Säg, att du älskar mig, liten!»

»Nej! Det gör jag visst — icke!»

»Mot strömmen!»

»Mot strömmen!»

»GIFTA SIG FÖR PENGAR...» EN SKÅNSK BYGDESKILDRING AF NELLA NORRVALL.

FORTS. FR. FÖREG. N:R.

BOJD UT GENOM fönstret stod en man och tycktes i fulla drag njuta af den rena luften och de vackra vyerna, som gledo förbi honom. Den resande var vår gamle bekante, John Assarsson på Rydebo. Han kom från länets residensstad, där han just hade hittat rätt på »den felande länken», nämligen den dyrbara skördemaskin, som han länge önskat, och som var det enda som dittills fattades i hans välordnade och dyrbara landbruksuppsättning. Ladugården hemma på Rydebo var nu ombyggd och gården i sin helhet reparerad och moderniserad.

Välmåga och välsignelse hade liksom strömmat in genom de stora portarna och de höga fönstren på den nya byggnaden. Fårkätten var fylld ända till trängsel, grisstian likaså, och inne i ladugården utförde fyra tvillingkalfvar, hvilka sett ljuset på samma dag, en munter kalfdans.

Det hade, som sagdt, blifvit rent af stormtur gården på sista tiden. Och ändå hade det senast gångna året »tatt» mera på den ståtlige ägaren än flera andra tillsamman. Kring munnen låg numera ett skarpt drag, som icke ens den yfviga mustaschen förmådde dölja. Och de godmodiga, ärliga ögonen, hvilka annars tittat så öppet ut i lifvet, hade nu fått något misstroget, nästan hårdt i sitt klara djup.

Assarsson stod alltjämt och såg utåt markerna, där vårarbetet nu var afslutadt, och den fina ljusgröna brodden började visa sig öfver de gråa vidderna. Men då tåget, efter en skarp kurva, svängde in på bangården till en af järnvägens mindre stationer, drog han sig hastigt tillbaka in i kupén. Ute på perrongen hade han bland en skara obekant ungdom upptäckt ett litet fint hufvud, hvilket med sin stolt böjda nacke och sina rika, vågiga hårmassor var honom välbekant.

Beth, ty det var hon, stod med ryggen vänd mot tåget, och John kunde därför draga sig tillbaka utan att blifva observerad.

»Nej, goddag, Beth!» En herre och en dam, den senare med en liten flicka i knäet, sutto i samma kupé som Assarsson. Utropet kom från frun, som rest sig upp och nu kallade tillbaka den unga flickan, hvilken skyndat bort till en damkupé.

»Goddag, Karna,» ljöd en liflig röst utifrån, och en smärt gestalt i mörkblå resdräkt skyndade fram till fönstret. »Det var ju roligt att få ressällskap. Om där är plats därinne förstås.»

»Jo, för all del, kom du bara!»

»Tänk så roligt att få träffa Beth,» sade den unga frun till sin man, under det fröken Nilsson från plattformen utanför tog afsked af sitt sällskap.

»Adjö, adjö, Beth lilla. Om en månads tid få vi ju komma mangrant, eller hur?»

Sedan glada skratt och menande fnissningar.

»Och så härnäst Bethan kommer ut, blir det naturligtvis i dubbel upplaga,» vitsade en ung snobb, som var med i sällskapet, hvarefter han skrattade högljudt åt sin egen kvickhet.

Då tåget blåste ut, tänkte Assarsson ett ögonblick på att lämna kupén, men hur det var, satt han kvar.

Han satt snedt emot dörren, nästan på samma sätt som för snart två år sedan hemma i rike-Jeppas gård. Han satt nu som då och väntade att dörren skulle skjutas tillbaka, och bondens unga dotter visa sig på tröskeln. Men det var ändå en omätlig skillnad emellan då och nu och emellan de känslor, som genomströmmade honom vid dessa båda tillfällen. Då var det nyfiken undran, som kom hjärtat att jaga blodet fortare genom hans ådror. Nu var det kärlek, vrede, smärta — han visste inte hvilket, eller om det icke snarare var alla dessa känslor tillsamman.

Assarsson höll blicken, kall, skarp och genomträngande fästad på dörren. När den gick upp, och Beth såg honom, ryggade hon tillbaka och grep fast i dörrkarmen, och i hennes ögon såg Assarsson samma skrämda uttryck som när han på balen till Jöns Ols föreslog henne att lägga bort titlarna.

För att vända bort de andras uppmärksamhet från den unga flickan, for John upp från soffan så bullersamt som möjligt. Efter en artig hälsning, men utan att räcka Beth handen, satte han sig tillbaka på sin plats och försökte se så liknöjd ut som möjligt.

På de hjärtliga hälsningarna kunde han förstå, att det var vänner och nära bekanta till den unga flickan.

»Nu får du hälsa riktigt vackert på tant Beth. Du har ju inte sett henne på länge, länge,» jollrade den unga modern och drog Beth ned på bänken, så att hon kom att sitta aldeles midt emot ägaren af Rydebo.

Han försökte, men kunde icke taga blickarna från hennes ansikte. Såg hon då verkligen ut som en lycklig fästmö. Ansiktet var betydligt smalare än förra gången han såg henne. Och blåa ringar syntes nu kring de vackra ögonen och gjorde dessa ännu större och mörkare.

»Så stor du har blifvit, Vira lilla», sade Beth smeksamt och strök med vänstra handen öfver den lillas lingula hår.

Assarsson kände en häftig ryckning genom de kraftiga musklerna — ringen — den släta, breda guldringen.

Det var ju ingen nyhet förstås. Beth hade ju varit förlofvad sedan strax före sista julen, men han hade ju icke sett henne sedan dess och ännu mindre den trohetssymbol, som hon nu bar.

Redan om en månad — så hade man ju sagt därute — skulle den andra ringen komma, och då var hon oåterkalleligen, utan hopp och utan återvändo den vedervärdige mannens egendom — *Hans hustru!*

»Men jag tycker, du ser inte kry ut, Beth. Har det redan börjat *ta* på dig tös? Hur skall det då gå om ett par år eller så. He he he.» Den trinde, välfödde bonden skrattade bullersamt.

Beth blef röd, men svarade ingenting.

»Ja, du ser verkligen klen ut,» inföll väninnan. »Har du varit sjuk i år också kanske?»

»Nej, visst inte,» svarade den unga flickan kort och började skämta med den lilla. Denna sträckte skrattande händerna mot en bukett blåsippor, som Beth lagt från sig på bänken.

»Näringsbekymmer förstår du, Karna», sade mannen tämligen högljudt. »Sitter väl och gnor med hemgiften in på nätterna, du Beth. Mor har väl ingenting i kistorna, he he he!»

Beths hufvud sjönk ned mot bröstet, och John tyckte, att hon var spöklikt blek, där hon satt, som det tycktes utan att hvarken vilja eller kunna svara på mannens klumpiga skämt.

»Må'tro det blir underligt för mor, när hon nu mister sin sista tös. Det frestar väl på för henne, att du skall hemifrån?»

Beth böjde sig ned för att plocka upp några blommor, som den lilla kastat från sig utan att låtsa om väninnans fråga.

»Åh strunt,» menade mannen, »det är ju närmaste nabon. Och det är då synd om Mårten. Han har stridt och väntat länge nog. Men nu är han då riktigt storpå'et. Jag träffade honom härförliden. Han sa', han väntade dig vid midsommartiden eller så.»

Beth hade icke svarat ett enda ord utan tycktes vara helt upptagen med den lilla, som log och skämtade med den nya tanten.

Plötsligt såg hon upp och mötte Assarssons blick. Han tyckte, hon såg ut som jagad till döds. Det låg en sådan kvalfull bön, en sådan rörande vädjan i de sorgsna ögonen, att han icke kunde sitta kvar midt emot henne. Han steg därför upp och gick ut på plattformen.

Här blef han stående försjunken i tankar. Beth var icke lycklig. Hade man tvingat henne? Nej, det visste han ju. Fadern hade ju själf sagt:

Verksammaste och mest styrkande näringsmedel för vuxna och barn. Med glänsande resultat förordadt af läkare-auktoriteter. Stärker nerverna och förhöjer kroppsbyggnadens alla delar.

SANATOGEN

Prospekt sändas gratis och franco genom Generalagenturen Josephson & Reteike, Göteborg. Erhålles å alla apotek och kemikalieaffärer. Tillverkare: BAUER & C:o., Berlin S.

»Beth tvingar jag aldrig.» Och hade han inte tillagt: »Det skulle inte löna mödan försöka heller.»

Hvad var det då för en dyster tragedi, som höll på att utspelas i den rika bondgården.

»Men hvem vet, hur det går, när två så förslagna kvinnor, som mor och Malena ligga öfver henne jämt,» så hade den gamle också sagt.

Hvad var det då för syndiga konster, som de båda kvinnorna användt för att draga henne ut i en sådan förnedring. Lockad eller tubbad, af egen fri vilja hade icke Beth lämnat sig i den mannens våld. Arma kvinna! Såg hon icke ut som ett villebråd jäktadt till blods — —

Tåget gaf signal till nästa station, och det blef rörelse inne i vagnen, ty Beths sällskap skulle stiga af. Först kom mannen, däst och drumlig, med några stora paket i handen, och sedan frun med resväska och några andra småsaker. Beth bar ut flickan. Hon hade satt henne på högra armen och med vänstra handen höll hon hatten kvar på det lilla oroliga hufvudet.

Ringen blänkte blodröd i solskenet, tyckte John.

(Forts.)

TEATER OCH MUSIK

KUNGL. TEATERN. Det långa och ovanligt framgångsrika gästspel, hr *Franz Naval* gifvit å k. teatern, afslöts i lördags med hans uppträdande som Georges Brown i »Hvita frun», samma roll, i hvilken han introducerade sig hos oss. Ett par kvällar förut fick han emellertid tillfälle uppträda i ett nytt parti, nämligen som Toriddo i »På Sicilien.» Han gaf en allt igenom förträfflig bild af denne landtlige don Juan, och vid utmärkt röstdisposition, som han denna afton var, gjorde sig hans stämma och ypperliga sångkonst mer än någonsin gällande. Han rönte ock det lifligaste bifall af den fulltaliga och intresserade publiken.

SVENSKA TEATERN. Efter månaders tröskande med »Gamla Heidelberg» har Svenska teatern ändtligen kunnat framföra en nyhet och en, som af flere skäl motsetts med spändt intresse. Premiären gick på fredagen i förra veckan af stapeln och stycket hette »Lyckan», sagospel i fyra akter, dikt och musik af *Wilh. Peterson-Berger*. Dikten rör sig kring den bekanta sagan om prinsessan Törnros, som sof, till dess riddaren, som sett henne i en syn, efter många äfventyr och mödor kom och väckte henne. Under sina irrfärder för att uppsöka törnrosprinsessan kommer junker Kurt von Abenteuer äfven till det landet Perukina, allongeperukernas förlofvade land, där den narraktige kejsar Cadigan härskar. I dennes dotter Epinée, den argsinta »knappnålsprinsessan», tror han sig ha återfunnit sitt ideal, om ock förhäxadt. Slutligen blir han af den fé, som håller sagospelets trådar i sin hand, och efter hvilken detsamma har sitt namn, upplyst om sina misstag och förd på rätt stråt. Junkern återfinner sin törnrosprinsessa och Lyckan, som förut endast uppträdt i en anskrämmelig häxas skepnad, framträder nu i strålande fégestalt och välsignar dem, sedan hon dessförinnan vändt sig till prinsessans fader, kung Sommar, med följande ord, hvilka framhålla grundidén i stycket och dem vi därför anföra:

Försonad träder jag, o, kung, i dag
in i den sal, där förr du mig blott sett
som dystert förebud till sorg och oro.
Ty jag är den, som ledt din dotters öden,
mitt namn är Lyckan, alla féers drottning,
stort är mitt rike, men min egen lott
är icke sällare än andra väsens
i denna värld, där sken och verklighet
åtskiljas af en evig tvåfalds lag.
Den lagens stiftare i tidens gryning
bjöd mig att vandra kring bland jordens barn
uti förklädd och villande gestalt
och låta skenets blinda dyrkare
mig smäda för den lånta hamnens fulhet.
Han bjöd mig ock att straffa deras dårskap
och smädelser med tväggehanda straff.
Än sänker jag de veka i en sömn,
där lifvets lidande och lifvets fröjd
blott skymta fram i fjärran bleka drömmar,
än gjuter jag i starka, hårda bröst
en glöd, ett kval, en längtan utan ro,
att väcka upp de slumrande till lifvet
och så försona sin och andras skuld.
Och när en sådan längtan når sitt mål
och löser tvänne väsen ur mitt bann,
när mot den mjuka barmens glädjesvall
det hårda bröstet trycks, förädladt, kufvadt,
då faller min förklädnad, då i glans
jag träder fram som nu och sammanviger
de båda till ett trofast lifsförbund.

Dikten som sådan har många förtjänster och sagospelets ton är i allmänhet väl träffad. Som dramatisk produkt betraktad torde väl en eller annan anmärkning kunna göras, men sagostämningen är som sagdt väl bevarad och förhöjes ännu mera af den beledsagande musiken, hvilken har många förträffliga ställen att uppvisa, särskildt i de till hvarje akt hörande förspelen, men äfven annorstädes, såsom i all synnerhet i sista akten med sin förtjusande sagostämning. Önskligt hade emellertid varit, att en större och mera skolad orkester samt bättre sångkrafter stått till buds, då musiken än mera skulle kommit till sin rätt. Uppsättningen var på det hela taget ganska vacker och utförandet förtjänstfullt. Särskildt böra nämnas fru *Sandell* som Lyckan och hr *Riego* som den trohjärtade väpnaren Staffan. Hr *Barcklind* var en käck riddare, men kanske väl prosaisk. Som den vackra knappnålsprinsessan var fröken *Olga Anderson* ypperligt på sin plats, och i fröken *Margit Torsell* (ej att förväxla med systern i »Gamla Heidelberg») hade törnrosprinsessan, här kallad Rosenkind, fått en ljuf representant, hvars utseende dock stördes något af det väl yfviga håret. Öfriga medspelande fyllde sina platser. Den fulltaliga publiken, bland hvilken märktes ett flertal från hufvudstadens litterära och konstnärliga kretsar, var tydligen mycket intresserad och bifallet synnerligt lifligt, särskildt efter den vackra sista akten, då äfven författarenkompositören flere gånger inropades.

Sagospelet, som — frånsedt musiken — vid läsning gör ett ännu bättre intryck, har utkommit i bokform på Aktiebolaget Ljus' förlag.

LEIPZIGER FILHARMONISKA ORKESTERN gaf ej mindre än fyra konserter härstädes, däraf den sista på k. teatern Maria bebådelsedag som matiné. Orkesterns prestationer kunna ej sägas hafva varit lika goda vid detta besök som vid det förra; orkesterbesättningen var ock denna gång ej obetydligt mindre. Flere nummer hafva dock fått ett fullgodt utförande. Bland nummer, som från de båda sista konserterna böra nämnas, äro Franz Schuberts synnerligen intressanta h-moll-symfoni (ofullbordad, ehuru komponerad sex år före c-dur-symfonien), Goldmarks uvertyr »Sakuntala», Beethovens Leonora-uvertyr n:r 3 samt Volkmanns d-moll-serenad för stråkorkester med obligat violoncell, där solostämman erhöll ett mycket förtjänstfullt utförande af hr *Willeke*. En duktig pianist hade sällskapet äfven i hr *Lambrino*. Om fröken *Charlotte Huhns* präktiga stämma hafva vi redan förut yttrat oss.

HYLINS
Violtvål 612

HYLINS
Liljekonvaljedoft

FRU IDA EKMANS båda romansaftnar ha tillfört oss ännu ett vittnesbörd om romanssångens blomstring i Finland. I ett föregående nummer voro vi i tillfälle att som text till fru Ekmans då publicerade porträtt meddela några främmande och mycket smickrande omdömen om arten af hennes konst.

Fru E:s uppträdande här ådagalade till full evidens hennes förmåga som tolkarinna af graciösa franska och inom en trängre ram känsliga tyska och nordiska visor, hvaremot mera temperamentsdjupa kompositioner sådana som Schuberts »Erlkönig» icke kommo så väl till sin rätt.

Det har emellertid varit af stort intresse att nu i följd ha fått höra tre så betydande finska romanssångerskor som grefvinnan Mannerheim, fruarna Järnefelt och Ekman, ehuru det kanske varit fördelaktigast för den sistnämnda, om hon kommit först i klöfverbladet.

MARTA SANDAL OCH HENRY BRAMSEN gåfvo i söndags en matiné å k. teatern inför en tacksam, men ej synnerligen talrik publik. Som konstnär står naturligen hr Bramsen främst af de två, och det är en verklig njutning att höra hans utmärkta violoncellspel i kompositioner sådana som Haydns konsert i d-dur och Chopins Nocturne, hvaremot det ej kunde hindra att Tschaikowskys variationer föreföllo tråkiga. Fröken Sandal sjöng en hel del norska och danska sånger och skördade liksom hr B. lifligt bifall. Ackompanjemanget sköttes förtjänstfullt af hofkapellmästaren R. Henneberg.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN,

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR

VECKAN 5—11 APRIL 1903.

Söndag: Klar buljong med ostsmörgåsar; krustader med kalfbress och sparrisstufning; späckad rensadel med salader; blanc-manger med mandel.

Måndag: Biffstek med potatis; krusbärssoppa.

Tisdag: Stekt refbensbjäll med äppelmos; semlor med mjölk.

Onsdag: Afredd buljong med croutons; sillbullar med potatis och korintsås.

Torsdag: Ärter med fläsk; ugnspannkaka med sylt.

Fredag (Långfredag): Oxsvanssoppa; inkokt lax med mayonnaise; ris à la grotte.

Lördag: Kalfkotletter med potatis; fruktsoppa.

RECEPT.

Ostsmörgåsar (f. 6 pers.). 14 st. »Marie» käx, 2 msk. smör (40 gr.), 1 ägghvita, 3 msk. rifven, stark ost.

Beredning: Käxen bestrykas på ena sidan med smör. Ägghvitan slås till lätt skum och blandas med den rifna osten. Ostmassan bredes på käxen, som därefter läggas på plåt och insättas i svag ugnsvärme att få vacker rostgul färg.

Stekt rensadel (f. 6 pers.). 3 kg. rensadel, 4 lit. dricka, 1½ hg. späck, 3 msk. smör (60 gr.), ½ msk. salt, 1 lit. buljong eller vatten.

Sås: 1 msk. smör (20 gr.), 2 msk. mjöl, köttjus, 1 dcl. tjock grädde.

Beredning: Rensadeln lägges i dricka eller mjölk öfver vatten. Den sköljes därefter väl, torkas med en duk och alla hinnor borttagas noga. Späcket skäres i fina strimlor och därmed späckas sadeln i täta rader, sicksack. Den stekes antingen i ugn eller gryta. Saltas sedan den är brynt spädes med buljongen, litet i sänder och öfveröses hvar tionde minut. Till stekningen åtgår omkr. 3 tim. Rensadeln upptages, köttet lossas nätt, skäres i tunna skifvor, hvilka hopläggas så att de behålla sin form och serveras på sadeln. Steken garneras med legymer. Köttjusen silas och skummas. Smör och mjöl sammanfräsas, köttjusen påspädes litet i sänder jämte grädden och såsen får koka 10 min. hvarefter den afsmakas och serveras i särskild såsskål.

Blanc-manger med mandel (f. 6 pers.). 125 gr. sötmandel, 10 gr. bittermandel, ½ lit. tjock grädde, socker efter smak, 1 msk. sherry, 2 röda och 2 hvita gelantinblad, 2 msk. ljumt vatten.

Till garnering: ½ hg. sötmandel.

Beredning: Mandeln skållas och drifves genom mandelkvarn, grädden vispas till hårdt skum, hvarefter socker och vinet samt det sköljda och i ljumt vatten upplösta gelatinet tillsättes. Massan slås i en geléskål och sättes på svalt ställe att stelna. Då blance-mangern skall serveras, garneras den med den skållade och i fina strimlor skurna mandeln.

Sillbullar (f. 6 pers.). 3 salta sillar, 4 kkpr. kokt, hackadt kött, ½ kkp. stötta skorpor, 1 ägg, 3 msk. grädde ½ tsk. hvitpeppar, 1 kkp. stötta skorpor.

Till stekning: 3 msk. (60 gr.) smör.

Beredning: Sillarna vattenläggas dagen innan de skola användas. Skinnet afdrages, hvarefter de rensas på vanligt sätt. De hackas fint och blandas därefter med köttet och de stötta skorporna. Ägget vispas med grädden och tillsättes jämte pepparn. Af färsen formas aflånga bullar, som vändas i de stötta skorporna. En tackjärnspanna upphettas, smöret brynes däri och bullarna stekas gulbruna på båda sidor samt serveras med korintsås.

Oxsvanssoppa (f. 6 pers.). 2 små oxsvansar, 3 msk. smör (60 gr.), 2 chalottenlökar, 2 morötter, 1 liten knippa persilja, 3 lit. svag buljong, 1 msk. potatismjöl, salt, hvitpeppar, 3 msk. sherry, 1 msk. tomatpuré.

Beredning: Oxsvansarna tvättas med hett vatten och huggas i stycken efter lederna. Smöret brynes i en kastrull jämte de skalade lökarna, de ansade morötterna och persiljan. Svansbitarna iläggas och få bryna tillsammans med rötterna omkr. 2 tim. Buljongen tillsättes och köttet får koka 3 tim. eller tills det med lätthet lossnar från benen. Det upptages, soppan silas, skummas väl och afredes med potatismjölet, hvarefter den får ett godt uppkok. Den afsmakas med kryddorna, sherry och om så önskas med litet tomatpuré. Svansbitarna iläggas för att blifva varma och serveras i soppan.

Ris à la grotte (f. 6 pers.). 1 kkp. carolinarisgryn, 12 dcl. oskummad mjölk, 1 liten kkp. strösocker, ¼ gr. vanilin, 6 dcl. tjock grädde, 6 blad gelatin.

Beredning: Risgrynen skållas i hett vatten. Mjölken kokas upp, grynen iläggas och få koka, under rörning, till en tjock gröt, som slås upp att kallna. Då tillsättes sockret, vanilinet, den till hårdt skum slagna grädden, samt det sköljda och i 2 msk. varmt vatten upplösta gelatinet, som bör vara väl afsvalnadt, annars sjunker det till botten af puddingen. Massan hälles i en vacker bleckform (förut sköljd med kallt vatten och beströdd med strösocker) och ställes på kallt ställe att stelna. När puddingen skall stjälpas upp, doppas formen hastigt i varmt vatten. Den serveras med jordgubbssaft eller vinbärsgelé.

Från **Evang. Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition** hafva utkommit och finnas att tillgå hos alla bokhandlare följande arbeten passande för

Konfirmander:

Några minnesord till mina nattvardsbarn af G. E. Beskow. Andra uppl. 1: 50, 1: 80, 2: 50.
Minnesord till de unga under konfirmationstiden af G. Weitbrecht. 0: 75, 1: —.
Några ord till nattvardsbarn af A. T. Hammar. Andra uppl. 25 öre.
Konfirmationslöftena. I färgtryck, 3 öre.
Minne från konfirmationstiden af P. J Emanuelsson. Fjärde uppl., 0: 50, 0: 75, 1: 25.
Trons näring vid Herrens nådebord af Henrik XII yngre Reuss. Tredje uppl., 0: 50, 0: 75, 1: 50.
Stilla stunder före den heliga nattvarden af R. Wenger, 1: 50, 2: 50.
Den heliga nattvarden af kyrkoh. Rich. Markgren, 1: 00, 1: 25.
Nattvardsbok jämte en undervisning om skriftermål och aflösning af Martin Luther. Femte uppl. 0: 75, 1: —.
Såsom ljusets barn. Några ord till unga flickor efter konfirmationen af d:r Ernst Siedel, 1: 75, 2: —, 3: —.
Ungdomstiden — Herrens tid af G. Weitbrecht. En bok för ynglingar. Andra uppl. 2: 50, 3: —, 3: 50.
Ängsblommor. Kristliga betraktelser för ungdom under hvarje dag i året, af L. L., 2: 25, 3: —, 3: 25.
Ledstjärnor ur Guds ord. Korta dagbetraktelser, sammanfogade af idel bibelord samt ordnade efter kyrkoåret, af kyrkoh. K. Hult, 1: —, 1: 60, 3: 50.
Vägmärken. Födelsedagsbok af L. S. Sjätte uppl. 1: 50, 2: 25, 2: 50.
Den troendes skatter. Födelsedagsbok. Bibelspråk, samlade ur Guds ord, jämte därtill passande verser, interfolierad. Nionde uppl. Klotband 1: —.
Ljus på vägen, minnesord för hvar dag i året. Sjätte uppl., 1: —, 1: 75, 3: —.

Obs.! Biblar och **Nya testamenten** i enklare och finare band finnas, de förra i **sex** olika upplagor, de senare i **tolf,** passande för **konfirmander.** Priset varierar allt efter bandens och papperets beskaffenhet från 1 kr. till 15 kr. för biblar och från 50 öre till 3 kr. för Nya testamenten. **Profsidor** och **priskurant** sändas gratis.

Barngarderoben

alla mödrars ovärderliga skatt och hjälpreda, utgifves äfven i år efter samma beprövade plan som hittills. Med sitt en gång i månaden utkommande 8-sidiga nummer, innehållande *ett åttiotal illustrationer* öfver allt, som hör till våra barns dräkt från de spädaste åren till vuxen ålder, och åtföljdt af *en stor dubbelsidig mönsterbilaga,* ersätter tidningen mångfaldt den ringa prenumerationsafgiften af *3 kronor* pr år genom den nytta och den besparing, dess praktiska innehåll bereda hvarje hem.

Hvarje husmoder, som själf ombestyr sina barnkläders förfärdigande i hemmet, bör ej försumma att prenumerera på prof, **ett halft år kr. 1: 60.**

KÖP KOCKUMS EMALJERADE KÄRL
Världsberömda! Starka! Prisbilliga!

1000-tals olika vy- och genrebrefkort hos ***John Fröberg, Finspong.*** Insänd kr. 1: 50, erhållas 100 som prof.

Praktiska gångmattor.
Vid Krontorps gård, adr. Värmlands Björneborg, försäljas till 75 öre pr meter vackra hållbara handväfda gångmattor, förfärdigade af starkaste cellulosafiber. Sändas mot efterkraf. Försök några meter på prof.

LEDIGA PLATSER

SÖKES till 1 maj en rask o. villig flicka kunnig i matlagning o. husliga bestyr. Husjungfru finnes. Svar med lönevillkor etc. till »G. C.», Mariestad.

En landtdomare
önskar ett kvinnligt skrifbiträde i sitt hem. Idyllisk bostad vid hafvet. Svar märkt »Steffen» adresseras till Iduns exp., Stockh.

EN enkel, anspråkslös, frisk, verkligt snäll och barnkär flicka, får genast plats på landet nära stad, för att med moderns hjälp sköta familjens två små barn ($1^1/_2$ år o. 2 mån.). Den som är något kunnig i sömnad har företräde. Anses som medl. af fam. Lön 100 kr. Svar med fot. till »Genast», Iduns exp.

Vid Eksjö Läroverk för flickor
är till nästa läsår en lärarinneplats ledig. Lön 1,100 kr. Hufvudämnen: modersmålet och naturkunnighet. Den sökande bör hafva genomgått högre lärarinneseminarium eller äga motsvarande kunskaper. Ansökningar insändas till Styrelsen före den 15 april.

Tvänne lärarinnebefattningar
vid **Östersunds flickskola** äro lediga att tillträda vid nästa höstterminen början. Den ena med undervisningsskyldighet i franska, svenska och historia; den andra i matematik, fysik och kemi. Lön 1,200 kr. Ansökningar, åtföljda af betyg — äfven läkarebetyg — insändas till styrelsens ordförande före den 25 nästkommande april.

En kokerska
fullt kompetent att förestå ett hushåll och skicklig i såväl enklare som finare matlagning samt fullständigt hemma i slakt, bakning och syltning får plats den 24 nästk. april. Underköksa finnes. Svar med uppgift om ålder, löneanspråk samt betygsafskrifter till Bredsjö Bruk. Bredsjö.

Lärarinna
kompetent att undervisa två flickor i 6:te klassens kurs samt musik, erhåller anställning nästa höst å herrgård i Södermanland. Svar märkt »L. Z.» und. adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm.

Förtroendeplats.
Medelålders fröken, bildad, frisk, med stilla och vänligt sinne, fullkomligt kunnig i matlagning och öfriga hemsysslor samt villig att själf däri deltaga, erhåller genast god anställning på bruksegendom, där husmodern behöfver hvila och ro Kokerska finnes. Endast den, som har de bästa rekommendationer, anmäle sig. Betyg, fotografi, uppgift om löneanspråk och ålder till »D. R.», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå. Stockholm.

EN anspråkslös, ordentlig, barnkär bättre flicka erhåller plats som barnfröken i bildad familj. Glad, hurtig, van vid arb., ej för ung. Svar (hälst fot.) »Arbetsam», Norrköping p. r.

UNG, bildad, barnkär flicka, som vill åtaga sig vården af två barn, flickan 11 år, gossen 8 månader får plats nu eller 24 april. Städning af barnens båda rum samt sömnad önskas. Svar med fotografi, rekommendationer och lönepretentioner sändes till »Officersfamilj», Helsingborg p. r.

En ung flicka
som kan undervisa ett par flickor om 9—11 år i vanliga skolämnen och dessutom deltaga i bokföring, erhåller plats vid stationssamhälle om svar med löneanspråk jämte rek. och fotografi insändes till »Klädeshandel», Halmstad p. r.

Snäll och duktig flicka, som är van vid ordning och kan vara en verklig hjälp åt husmodern med alla inom hemmet förekom. sysslor, matlagn., städn. och sömn., erhåller god plats i familj i södra Norrland med endast 5-årig flicka. Svar med betygsafskrift och fotografi till »Stina», Sv. Telegrambyråns Annonsafd., Stockholm.

En stadgad, frisk och stark flicka från enkelt hem, får plats på större landtgård att hjälpa till med alla inom hemmet förekommande göromål. Svar med fotografi till »Lön 100 kr.», Linköping p. r.

MOT fritt vivre och resa erhåller barnkär, ung, bättre flicka plats i tjänstemannafamilj att gå frun tillhanda Svar till »A. R.», Alingsås.

För bildade hushållsbiträden och barnfröknar finnas verkligt goda platser att genast söka. Nya Inackorderingsbyrån, Brunkebergsgat. 3 B, Sthlm, etab. 1887.

Barnfröken.
Bildad, enkel, allvarlig flicka, hälst kunnig i sömnad, erhåller plats i god familj i Göteborg att sköta tre små barn. Svar jämte fotografi samt uppgift om ålder, referenser och lönepretentioner torde snarast insändas under adress »Köpman», Göteborg, Viktoriagatans annonskontor p. r.

För duglig och ärlig kokerska är från 1 Juli 1903 plats ledig vid större sjukvårdsinrättning emot lön af 300 kr. och allt fritt. Svar med betygsafskrifter inlämnas till Nord. Annonsbyrån, Göteborg, und. adr. »Sjukhus 300» före 10 april.

Som sällskap och hjälp erhåller bildad, huslig flicka angenäm plats i disponentfamilj. Norra Inackord.-Byrån, Mästersamuelsgat. 62, Sthlm.

Husjungfru
rask och villig i sina göromål, kunnig och försedd med de bästa rek., finner plats å större egendom i Västergötland. Betyg jämte fotografi torde sändas under adress »K. S.» Tådened.

I brukstjänstemannafamilj i mell. Sverige önskas en bättre flicka att läsa med en nybörjare efter ljudmetoden samt att vara något behjälplig i hushållet. Kunnighet i musik vore önskligt. Svar med foto. jämte uppgift om löneanspråk torde sändas till »Nisse», Iduns exp.

Engelsktalande, hälst infödd, dam, som önskar rekreation i utmärkt naturskön trakt i södra Småland, erbjudes fritt vivre i ämbetsmannafamilj mot det att hon i 2 à 3 tim. dagligen meddelar husets dotter praktisk vägledning i engelska språkets talande. Svar till »R. L.», Prästnäs.

Vid
Hjo Samskola (femklassig)
blir till hösten ännu en lärarinneplats ledig. Undervisningsskyldighet hufvudsakligen i matematik och naturkunnighet med kurser motsvarande dem vid statens reallläroverk Lönen t. v. 1000 kr. Ansökningshandlingar böra före den 20 april sändas till

Styrelsen.

En lärarinnebefattning
vid Vesteriks högre Flickskola, omfattande tyska i hela skolan och svenska språket i mellanklasserna sökes hos undertecknad före d. 15 instundande april. Lönen för den, som genomgått Högre Lärarinneseminariet eller äger därmed jämförlig utbildning är 1,100 kronor med två ålderstillägg à 100 kr. efter resp. 5 och 10 års tjänstgöring. Därtill kommer 30 kronors årligt bidrag till pensionsafgift. Platsen, som tillträdes nästa höstterminen, är förbunden med 24 timmars undervisning i veckan.

Fr. Westling,
Studierektor.

Bildad husförest. sökes till bättre ungkarlshem, ensam person. Svar, med fotografi, adresseras »24—30 år», p. r. Engelholm, senast 15 april.

PLATSSÖKANDE

EN 24-årig flicka, kunnig i matlagning, linnesömnad samt för öfrigt i alla inom ett hus förekommande sysslor, önskar nu genast eller till 1 maj plats i god familj, där hon mot någon lön samt att få anses som medlem af familjen, kan få gå frun tillhanda. Har förut innehaft dylik plats och kan därifrån förete goda vitsord. Svar märkt: »Guldsmedshytte prästgård», Guldsmedshyttan.

Anspråkslös prästdotter önskar plats som hjälp och sällskap åt ensam dam eller som biträde åt husmoder. Svar till »Villig och glad», Iduns exp.

17-årig flicka,
som i vår får afgångsbetyg från högre flickskola, önskar under sommarmånaderna plats på landet för att mot fritt vivre läsa med några mindre barn. Svar till «Frisk och hurtig». Gumælii Annonsbyrå, Göteborg.

Sjuksköterska önskar plats på lasarett, hos läkare eller i familj. Svar till »Ruth», Iduns exp.

UNG FLICKA önskar plats hos ungherre eller som hjälp åt frun i fin familj. Betyg finnes.
Svar till »O. H.», Ljusne p. r.

EN medelålders dam, som rest mycket och talar flera främmande språk, önskar blifva ressällskap åt någon äldre dam eller åt unga flickor, som ämna sig till utlandet. Eller önskar samma dam anställning som uppfostrarinna och lärarinna för föräldralösa eller moderlösa barn. De bästa referenser kunna lämnas. Sv. till »S. O. L», Helsingborg p. r.

Ressällskap.
En bildad, ung flicka af god familj med gladt lynne och någon resvana önskar att under sommarmånaderna som hjälp och sällskap medfölja en familj eller en ensam dam mot fri resa. Goda referenser lämnas om svar sändes till »H E.», Postkontoret vid Linnégatan p. r.

Ung, förlofvad flicka
som till hösten ämnar bilda eget hem, önskar erhålla plats under sommaren i bättre familj (hälst prästhus) på landet. Vore tacksam att kunna erhålla undervisning i enklare matlagning. Svar emotses tacksamt till »Eget hem», Sv. Telegramb. Malmö, f. v. b.

EN 21-årig flicka önskar hälst mot fritt vivre plats i bättre familj, för att lära hushållet. Är villig deltaga i inomhus förefallande göromål. Kunnig i linnesöm. och handarb. Vill anses som medlem af familjen. Svar till »A. S.», Kvidinge p. r.

En bildad 20-års flicka (infödd tyska), men som vistats i Sverige 4 år, således fullt kunnig äfven i svenska språket, önskar till våren anställning såsom ressällskap och hjälp vid utrikes resa eller plats att undervisa något i sitt modersmål och vara som sällskap i familj. Tacksam för svar inom 14 dagar till »A. B.», Kristianstad p. r.

EN ung flicka önskar komma i godt, aktadt hem som sällskap och hjälp. Har med goda betyg genomgått Handarbetets Vänners konstsömnadsskola. Svar till »20-åring», Ankarsrum.

UNG, bildad flicka önskar plats i familj, som sällskap och hjälp i hushållet. Svar till »X.», Göteborg, 2, p. r.

EN bättre flicka önskar komma i god familj för att undervisa barn och deltaga i hushållsgöromål. Genomgått handelsinstitut och kan äfven biträda med bokföring. Svar till »18 år» poste rest. Lidköping.

ENKEL bildad flicka söker plats. Kunnig i matlag., bak., söm., duglig, arbetsam, ordningsvan. Svar »Frisk—Glad» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm.

Värdinneplats
i bildadt respekt. änklings- eller ungkarlshem önskas af bild. fruntimmer, kunnigt i allt, som hör till ett hushåll och med förmåga att göra hemmet trefligt och angenämt. Svar till »I. C.» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

27-årig bättre flicka kunnig i matlagning, bakning, syltning, saftning m. fl. i ett hem förekommande göromål söker nu genast plats. Goda rek. Små pret. Svar till »Uppländska i Malmö». Iduns exp.

Barnfröken
mycket barnkär söker plats. Villig äfven biträda husmoder. Svar till »Duglig», Iduns exp.

DUGLIGA, pålitliga hushållsfröknar, sällskapsd., värdinnor, affärsbitr., barnfröknar anskaffas Norra Inackord.-Byrån, Mäster Samuelsg. 62, Stockholm.

TROENDE fl. önskar mot fritt vivre pl. att deltaga i husliga sysslor Kunnig i matl., bakn., sömn. m. m. »W. B. 1903» Karlstad p. r.

TROENDE 30-arig fl. önskar att för ensamt fruntimmer sköta hushållet. »Våren 1903» Karlstad p. r.

EN bättre arbetsam flicka önskar plats i familj att hjälpa till med barn. städn. o. lära matlagn. Sv. till »25», Vesterås.

EN 26-årig flicka önskar plats hälst i prästhem eller större herrgård för att lära sköta ett hem. Ej ovan. Svar märkt »Liten betalning», Vesterås.

BILDAD flicka önskar öfver sommaren komma i treflig familj på landet för att mot fritt vivre vara till sällskap och hjälp. Ej van vid hushållsgöromål, men kunnig i handarbete o. d. Talar engelska. Svar till »Sommaren 1903», Iduns exp.

UNG flicka önskar plats i god familj, hälst å bruk eller i stad, som hjälp och skrifbiträde. Har genomgått 3 m. kurs i Påhlmans handelsinstit., kunnig i hvarjehanda husliga göromål. Lön enl. öfverenskommelse. Sv. till »E. H. 21 år», Iduns exp.

FAMILJER önskande lärarinnor för sommaren vände sig till Stockh. Nya Förmedlingsbyrå. Stjärng. 3 A. Allm 16456. Riks 7133.

UNDERVISNINGSVAN flicka, god familj, önskar sommarmån. informera 2 à 3 st. 3- eller 4-klassare. Sv. till »7:de klassen», Tidningskont. 14 Kungsgatan, Stockholm.

PLATS sökes af en enkel glad flicka kunnig i husl. göromål, matl., sömn., handarb. m. m. Svar märkt »23» inl. å Öresunds-Postens kont., Helsingborg.

Exam. kv. sjukgymnast önskar plats nu genast. Svar till »Cecilia 1903», Iduns exp.

UNG, bättre flicka önskar plats i aktad familj som sällskap o. hjälp i hushållet. Villig att biträda med skrifning. På lön fästes mindre afseende. Svar till »20 år», Björkefors, Sunne.

Undervisningsvan, mycket skicklig lärarinna är händelsevis ledig nu genast. Hufvudämnen: språk och musik. Flerårig vistelse utomlands och tvänne diplom från utländskt universitet. Fina rekommendationer. Sv. t. »Plikttrogen», Kopparberg p. r.

Husmoder.
Bildad, medelålders dam, med vana att sköta och förestå hem, söker plats. Sparsam och praktisk. Kärleksfull tillsyn och ledning af barn. Utm ref. Svar till »Ordningssinne», Iduns exp.

Lärarinna önskar öfver sommaren plats hos bildad familj i treflig trakt, hälst nära kusten, att undervisa 2 timmar dagligen, företrädesvis i språk. Närmare meddelar Fröken L. Liedholm, Lund.

Ämbetsmannafamilj
med två små barn och barnjungfru önskar god och billig inackordering på landet för sommaren. Ej större pensionat. Svar med referenser och pris till »Juli, Augusti», adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm.

TILL konfirmationsundervisning mottagas några flickor 26 juni—2 aug. hos kominister E. Wessberg, *Asker* (Örebro län).

Konfirmander under sommaren.
Vid **Ängsvik å VÄRMDÖ** mottagas fyra flickor till inackordering och beredelse till konfirmation under tiden från början af juni (efter skolornas slut) till tiden omkring 20 juli. Anmälan göres före april månads slut. Ängsvik naturskönt beläget vid Saltsjön. Ångbåtsstation Stadsvall med ångf. Tor från Stockholm. Rikstel. Norra Värmdö n:r 8.
Värmdö den 23 mars 1903.

K. F. S. Hedlund, Komminister.

Jämtland, Hålland.
Pensionat Hedman
öppnas åter första juni. Vackert beläget fem minuters väg från Hållands post- och anhaltstation. Ligger 1,550 fot öfver hafvet. Skön och stärkande luft! Helinackordering, rum och mat för tre kronor dagen. Lungsiktiga mottagas ej, läkareintyg *fordras.* Vidare upplysningar lämnar Karin Hedman, *Hålland.* Obs. rikstelefon finnes.

UNG, bildad dam erhåller god och angenäm inackordering från 15 juni—15 aug. i vackert hem vid badort. Svar till »S.», Iduns exp., Stockholm.

I Jämtland
inom landthushåll (event. hushållsskola) önskar ung och villig flicka anställning såsom elev. Svar med uppgift å billigaste pris pr månad till »Anspråkslös», Hudiksvall p. r.

Mödrar, Obs.!
För Edra klena döttrar, som äro i behof af landtluft finnes tillfälle till inackordering i barnlös familj. Högt läge, vid järnvägsstation invid skog och sjö. Läkare och apotek finnas. Vidare genom bref till »Landtluft», Tingsryd p. r.

PLATS önskas för ung flicka i bättre familj på landet, att biträda med hvarje inom hus förefallande göromål, är villig betala något för sig. Svar till »Sommaren 1903», Iduns exp

En 17-års musikalisk flicka önskar komma i ett trefligt hem på landet, hälst där ungom finnes, för att mot någon betalning lära sig hushåll. Svar med uppgift å pris m. m. emotses till »G. 17», Eslöf p. r.

Inackordering.
Ung bildad flicka önskar i början af maj komma till större herrgård eller bruk, hälst där ungdom finnes, för att grundligt lära sig hushållet. Svar med prisuppgift till »Godt hem», Eslöf p. r.

Konfirmander
emottagas i inackord i Folkärna prostgård från midsommar. Pastor Tidström undervisar. 2:ne skolgossar emottagas äfven. Undervisas af student. Svar till fru Arosenius, Folkärna.

Djursholms Pensionat
Angenäm hvilo-ort — billig.

Å Stenungssund
(Bohuslän) emottagas inackorderingar för längre och kortare tid i välkändt pensionat. Förfrågningar besvaras pr omgående.
Fru **Henrique Wallgren.**

I skärgården
kan öfver sommaren erhållas inackordering för 2 à 3 pers. i bildad familj. Tillfälle till undervisning i sång, tyska — tennis. Sv. till Str. Linnégat. 7, n. b. v., **Upsala.**

Konfirmationsundervisning
för en flicka önskas i sommar samt helinackordering för familjen antingen i prästgården eller i dess närhet. 2 à 3 rum erfordras. Läget hälst i södra Sverige i skogrik trakt invid sjö. Svar till kommendörkapten Lannerstierna, Karlskrona.

Inackordering
i England för 1 à 2 pers. finnes i god, ung privatfamilj. Inga andra inackorderingar. Moderata villkor. Hälsosamt läge. Refer. Svar »J. E.», Nordiska annonsb., Göteborg, eller på engelska till Mrs Mac Farlane, 191 Amesbury Avenue, Streatham Hill, London S. W.

Till Konfirmationsundervisning
mottagas några flickor i ung prästfamilj fr. 27 juni—2 aug. Härligt och friskt läge vid skog och sjö. Svar till »Konfirmation», Askersund, poste restante.

EN ung, förlofvad flicka af god familj önskar komma i godt hem på landet (hälst i mellersta Sverige), där tillfälle finnes att grundligt lära allt hvad till ett välordnadt hushåll hörer. Svar med prisuppgift pr månad till »H. 5», Nerikes Allehandas annonskontor, Orebro.

Konfirmander mottagas äfven i år, ytterligare 2 à 3 st., under sommarferierna i synnerligen naturskönt och friskt, vid skog och sjö, bel. prästgård i södra Småland, om anm. sker und. adress »Kyrkoherde», Prästnäs pr Liatorp. Bästa ref Kärleksfull o. öm föräldrauppsikt.

Konfirmander! I prästgård i Norra Tjust mottagas en skilda konfirmander: 15 juni—15 aug. Talr. ref. Närm. meddel. Otto Fagerlin, Tryserum

Töchter-Pensionat in Celle, Hannov.
M. Claudi.
Prosp. & Referenz. auf Anfrage.